

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala palvelee yhteiskuntaa vastaamalla toimivista ja turvallisista liikenne- ja viestintäyhteyksistä sekä -palveluista kestäväällä tavalla kasvun tukemiseksi sekä mahdollistaa uusien digitaalisten palvelujen käyttöympäristön.

Hallinnonalan toiminta vastaa rakennemuutoksen ja talouden haasteisiin, huomioi liiketoimintamallien ja kulutustottumusten murroksen sekä luo kasvua ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Toimintaympäristö

Hallinnonalan toimintaympäristöä muokkaavat vahvasti nopea teknologinen kehitys, internetin hyödyntämisen uudet muodot sekä automatiikka ja robotiikka. Innovaatio- ja palvelualustoihin perustuva liiketoiminta yleistyy. Globaali kilpailu, muuttuvat käyttötottumukset sekä toiminnan luotettavuus ja turvallisuus haastavat palvelukehityksen edellyttäen uudistumista ja innovaatioita. Sähköisten viestintäverkkojen ja digitaalisten palveluiden merkitys yhteiskunnan toimivuudelle on keskeinen.

Hallinnonala joutuu vastaamaan digitalisaation toimialalle tuomien muutosten ja liikenneverkon huonontuneen kunnan haasteisiin. Liikenneverkon korjausvelka on suuri, ja teiden ja ratojen kunto on heikentynyt viime vuosina nopeasti. Digitaalinen asiointi korvaa ja täydentää fyysistä liikkumista. Tiedon hyödyntäminen, edistykselliset tieto- ja viestintätekniiikan ratkaisut sekä langattomat teknologiat parantavat liikenteen sujuvuutta, turvallisuutta ja ympäristöystävällisyyttä ja mahdollistavat uusien liiketoimintamallien ja palvelujen syntymisen. Asiakkaat ovat yhä tiiviimmin mukana palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä.

Toimintaympäristön muutosten tuomiin haasteisiin vastaamiseksi ja muutosten avaamien mahdollisuuksien täysimääräiseksi hyödyntämiseksi hallinnonalan rakenteita uudistetaan vuoden 2019 alussa. Liikenneviraston meri-, rautatie- ja tieliikenteenohjaus- ja hallintatehtävät yhtiöitetään valtion kokonaan omistamaksi erityistehtävayhtiöksi. Uudistuksen tavoitteet liittyvät erityisesti viranomaistehtävien selkeyttämiseen, palvelujen parantamiseen, sääntelyn sujuvoittamiseen, synergiaetujen hyödyntämiseen sekä digitalisaatioon ja liiketoimintamahdollisuuksien edistämiseen.

Hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ja niitä toteuttavat painopisteet

Hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet tukevat digitalisaatiota, vastaavat rakennemuutoksen ja kestäväen talouden vaatimukseen ja huomioivat liiketoimintamallien ja kulutustottumusten murroksen sekä viestinnässä että liikenteessä.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa hallinnonalalle seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ja painopisteet:

— Innovatiiviset viestintä- ja liikennepalvelut ylläpitävät hyvinvointia ja luovat kestäväää kasvua sekä kansallista kilpailuetua. Vaikuttavuustavoitetta toteuttavat hallinnonalan painopisteet ovat liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut, liikenteen energiareformi sekä elinvoimainen media-ala

— Tiedon hyödyntämisestä syntyy uutta liiketoimintaa sekä käyttäjälähtöisiä ja luotettavia palveluita. Vaikuttavuustavoitetta toteuttavat hallinnonalan painopisteet ovat tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet sekä luotamus digitaalisiin palveluihin

— Liikenne- ja viestintäverkot muodostavat edellytykset yhteiskunnan kehittymiselle ja uudistumiselle. Vaikuttavuustavoitetta toteuttavat hallinnonalan painopisteet ovat liikenne- ja viestintäverkot sekä liikennejärjestelmän rahoitus ja taloudellinen ohjaus.

Hallinnonala luo toimivan markkinaympäristön erilaisten liikenne-, viestintä- ja digitaalisten palveluiden kysynnälle ja tarjonnalle siten, että syntyy uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä sekä palvelujen valikoima kasvaa. Sään-

telyä sujuvoitetaan ja hallinnollista taakkaa kevennetään. Vanhentuneita tai markkinatoimijoiden toimintaa haittaavia normeja poistetaan. Uusia toimintatapoja edistetään myös kokeiluin ja innovatiivisin hankinnoin.

Liikenne- ja viestintäpalvelut järjestetään lähtökohtaisesti markkinaehtoisesti. Tilanteissa, joissa riittävät liikennepalvelut eivät ole markkinaehtoisesti toteutettavissa, varmistetaan palvelujen perustaso. Uudenlaiset yhteiskäyttöiset liikkumis- ja kuljetuspalvelumallit tuovat potentiaalia liikennesuoritteiden ja liikenteen energiankulutuksen pienentämiseksi. Tavoitteena on, että uudet käyttövoimat vähentävät öljyriippuvuutta kaikissa liikennemuodoissa ja että liikennesektorilla on vahva rooli puhtaan teknologian edelläkävijänä.

Media-alan osalta hallinnonalan toimilla varmistetaan, että suomalainen media-ala säilyttää elinvoimaisuutensa ja kilpailukykyä internetin kehityksen ja digitalisaation muokkaamassa kansainvälistyvässä toimintaympäristössä.

Hallinnonala pyrkii toimenpiteillään luomaan nykyistä paremmat edellytykset datan hyödyntämiseen ja jakamiseen perustuvalla liiketoiminnalla. Toimenpiteet kohdistuvat esteiden ja pullonkaulojen tunnistamiseen ja poistamiseen, niin sanotun oman tiedon käytön edistämiseen sekä liikenteen tietovarantojen parempaan hyödyntämiseen.

Hallinnonalan tavoitteena on käyttäjien luottamuksen vahvistaminen digitaalisiin palveluihin ja uusiin digitaalisiin liiketoimintamalleihin. Hallinnonalan toimenpiteissä keskitytään varmistamaan lainsäädännön toimivuus sekä luomaan edellytyksiä laadukkaiden ja tietoturvallisten digitaalisten tuotteiden ja -palveluiden markkinoiden kasvulle. Lisäksi tarkoituksena on ylläpitää ja kasvattaa tietoturvaosaamista ja riskienhallintaa.

Liikenteen turvallisuutta edistetään vastuullisella, ennalta ehkäisevällä ja riskianalyysiin perustuvalla liikennejärjestelmän kehittämisellä. Toiminta on pitkäjänteistä ja poikkihallinnollista. Liikenneturvallisuustyössä hyödynnetään myös digitalisaation ja automaation mahdollisuuksia.

Viestintäverkkojen osalta panostetaan siihen, että uusien digitaalisten ja automaatiota hyödyntävien palveluiden tarvitsemien langattomien ja kiinteiden viestintäyhteyksien tarjonta sekä huippunopean laajakaistan kaupallinen saatavuus paranee. Huolehditaan siitä, että yhteysnopeuksien kasvu jatkuu ja laatu paranee energiatehokkuuden vaatimuksia unohtamatta. Infrastruktuuriin tulee olla niin kansallisesta kuin kansainvälisestäkin näkökulmasta katsottuna sellainen, että se tarjoaa ajanmukaiset edellytykset palveluiden kilpailtuun ja kohtuuhintaiseen kaupalliseen tarjontaan sekä varmistaa korkealuokkaiset viestintäyhteydet ja -palvelut asiakkaille.

Väylänpidossa panostetaan erityisesti liikenneväylien kuntoon ja laatuun. Tavoitteena on korjausvelan kasvun merkittävä hidastuminen. Maankäyttöä, asumista, liikennettä ja palveluja yhteen sovitetaan siten, että maamme kilpailukyky vahvistuu. Liikenteen hinnoittelulla vaikutetaan rahoitusnäkökulman lisäksi liikenteen ohjaamiseen. Tavoitteena on luoda pitkän aikavälin edellytykset liikenteen infrastruktuuriin ja ylläpidon kestäväälle rahoitukselle.

Hallinnonalan muut tavoitteet

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö asettaa koko hallinnonalalle seuraavat poikkileikkaavat tavoitteet:

- Liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista ja johtamista on parannettu
- Vaikuttamista ja sidosryhmäyhteistyötä on kehitetty yhteistyössä koko hallinnonalalla
- Sääntelyä on sujuvoitettu ja hallinnollista taakkaa kevennetty
- Innovatiivisia kokeiluja ja hankintoja on edistetty.

Valtion yhtiöt

Liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjauksessa ovat valtion yhtiöt Finrail Oy, Air Navigation Services Finland Oy ja Traffic Management Finland Oy, joiden tavoitteena on tukea liikenteen ja viestinnän toimialalle asetettujen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden toteutumista. Ministeriön omistajaohjauksessa on myös Cinia Oy, joka investoi yhteiskunnallisesti merkittäviin suurkapasiteettisiin tietoliikenneyhteyksiin.

Yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksiltaan merkittävästä toiminnasta

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla otetaan huomioon sukupuolivaikutukset säädösvalmistelussa ja tulosohjauksessa. Tavoitteena on tuottaa suoritteita ja julkisia palveluita, joiden käyttämisessä eri väestöryhmien kuten naisten, miesten, lasten, vanhusten ja vammaisten tarpeet otetaan huomioon. Hallinnonalan henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee hyvässä työyhteisössä, ja jonka työilmapiiriä seurataan ja kehitetään hyväksytyjen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien mukaisesti. Määrärahat kohdennetaan tasa-arvoneutraalisti.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseksi liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan rooli on ennen kaikkea toteuttaa liikenteen - etenkin tieliikenteen - päästöjen vähentämiseen tähtääviä toimenpiteitä ja luoda edellytyksiä uusille, digitaalisille ja tiedon hyödyntämiseen perustuville palveluille säädösympäristöä kehittämällä. Liikenteen ja viestinnän digitaalisten palveluiden esteettömyyttä edistetään vuonna 2017 julkaistun toimenpideohjelman mukaisesti.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2018	2019
		varsinainen	esitys
		talousarvio	
31.10.20	<i>Perusväylänpito</i> (siirtomääräraha 2 v) — maa- ja vesirakennusvaltuus	-	109,0
31.10.36	<i>Valtionavustus raideliikennehankkeiden rakentamiseen</i> (siirtomääräraha 3 v) — maa- ja vesirakennusvaltuus	-	-
31.10.77	<i>Väyläverkon kehittäminen</i> (siirtomääräraha 3 v) — maa- ja vesirakennusvaltuus	84,5	101,0
31.30.64	<i>Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen</i> (siirtomääräraha 3 v) — avustusten myöntämisvaltuus	-	35,2

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2017—2019

	v. 2017	v. 2018	v. 2019	Muutos 2018—2019	
	tilinpäätös	varsinainen	esitys	1000 €	%
	1000 €	1000 €	1000 €		
01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	435 240	497 221	401 699	-95 522	-19
01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	15 171	14 281	14 457	176	1
21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	1 660	1 660	1 660	—	0
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	418 409	479 280	384 582	-94 698	-20
88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 2 v)	—	2 000	1 000	-1 000	-50
10. Liikenneverkko	1 930 942	2 037 851	1 661 278	-376 573	-18

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
		varsinainen talousarvio 1000 €		1000 €	%
01. Liikenneviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	74 313	73 014	53 947	-19 067	-26
20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)	1 271 800	1 406 800	1 104 084	-302 716	-22
35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)	83 000	31 500	12 000	-19 500	-62
36. Valtionavustus raideliikennehankkeiden rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)	0	16 100	25 100	9 000	56
37. Valtionavustus kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen ja kuntien joukkoliikennehankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	—	—	3 000	3 000	0
41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)	1 150	2 490	1 000	-1 490	-60
50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)	13 000	13 000	13 000	—	0
76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	18 179	34 997	34 997	—	0
77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	308 100	334 950	296 150	-38 800	-12
(78.) Eräät väylähankkeet (siirtomääräraha 3 v)	54 400	—	—	—	0
79. Elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	107 000	125 000	118 000	-7 000	-6
20. Liikenteen viranomaispalvelut	55 884	70 053	61 313	-8 740	-12
01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	46 784	46 953	46 213	-740	-2
40. Ajoneuvojen romutuspalkkio (siirtomääräraha 2 v)	—	8 000	—	-8 000	-100
41. Tieliikenteen turvallisuustoiminnan edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	9 100	9 100	9 100	—	0
42. Sähkökäyttöisten henkilöautojen sekä henkilöautojen kaasua- ja etanolikonversioiden hankinta- ja konversiotuki (siirtomääräraha 3 v)	—	6 000	6 000	—	0
30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	197 070	214 421	210 418	-4 003	-2
42. Valtionavustus koulutuksesta (siirtomääräraha 3 v)	841	841	841	—	0

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
				1000 €	%
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantaminen (arviomääräraha)	89 212	101 420	96 000	-5 420	-5
51. Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)	4 200	4 200	4 200	—	0
63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	84 524	89 974	90 274	300	0
64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	12 990	12 683	13 800	1 117	9
66. Yhteysalusliikennepalvelujen ostosopimukset (siirtomääräraha 3 v)	5 303	5 303	5 303	—	0
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	527 640	523 104	536 760	13 656	3
01. Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 049	13 156	18 145	4 989	38
45. Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tuki (siirtomääräraha 3 v)	1 000	2 000	—	-2 000	-100
50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)	7 643	0	—	—	0
60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon (siirtomääräraha 3 v)	507 948	507 948	518 615	10 667	2
50. Sää-, meri- ja ilmastopalvelut	45 184	45 545	43 770	-1 775	-4
01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	45 184	45 545	43 770	-1 775	-4
Yhteensä	3 191 960	3 388 195	2 915 238	-472 957	-14
Henkilöstön kokonaismäärä	2 205	2 184	2 184		

01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot

01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 457 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) lähialueyhteistyöhankkeiden menoihin
- 2) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen
- 3) vastikkeettomien menojen maksamiseen kansainvälisille yhteisöille

4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti toiminnalleen vuodelle 2019 seuraavat keskeiset toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja muita tavoitteita.

Tuotokset ja laadunhallinta

Liikenteen ja viestinnän palvelut ja palvelumarkkinat

— Henkilö-, tavara- ja postikuljetusten toimiville markkinoille on luotu edellytykset poistamalla markkinoille tulon esteitä ja mahdollistamalla fyysisen liikkumisen ja digitaaliset ratkaisut yhdistävien ovelta ovelle -palveluiden syntyminen

— Käyttäjien tarpeisiin vastaavien liikenteen ja viestinnän palveluiden saatavuus on varmistettu ja yleispalvelu sekä palveluvelvoitteet on sopeutettu muuttuvaan toimintaympäristöön.

Liikenteen energiareformi

— Uuden teknologian hyödyntämistä, biotaloutta, puhtaita ratkaisuja ja liikenteen energiatehokkuutta on edistetty.

Elinvoimainen media-ala

— Edellytykset media-alan uudistumiselle on luotu.

Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet

— Digitalisaatiota, automatisaatiota sekä suuria tietoaisteja laajasti hyödyntävien uusien liikkumisen palvelujen ja uuden liiketoiminnan synty on mahdollistettu.

Luottamus digitaalisiin palveluihin

— Liikenteen ja viestinnän palvelumuodot sekä liiketoimintamallit ovat kehittyneet. Käyttäjien turvallisuuteen kohdistuvat riskit ovat hallittavissa.

Liikenne- ja viestintäverkot

— Liikenne- ja viestintäyhteyksien saatavuus ja toimintavarmuus on turvattu

— Suomi on 5G-kärkimaa maailmassa.

Liikennejärjestelmän rahoitus ja taloudellinen ohjaus

— Edellytykset liikenteen infrastruktuurin ja ylläpidon kestäväälle rahoitukselle on luotu.

Toiminnallinen tehokkuus

— Kokonaistuottavuus on parantunut 2 % ja työn tuottavuus 1 % suhteessa edelliseen vuoteen.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat tavoitteet:

— Konserniyhtenäisyys on varmistettu; virastojen sekä toimialan yhtiöiden roolit ja tavoitteet ovat selkeät

— Hallinnonalan strategiset osaamisalueet ja -tarpeet on tunnistettu ja ministeriön osaamisen kehittämissuunnitelma laadittu ja osaamista kehitetty strategisilla alueilla

— Lainsäädäntötyö on edennyt monivuotisen suunnitelman mukaan

— Ministeriön viestintä ja sidosryhmätoiminta on avointa, suunnitelmallista ja vaikuttavaa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	14 166	14 291	15 530
Bruttotulot	210	10	10
Nettomenot	13 956	14 281	15 520
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	11 967		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	13 052		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Toimintameno säästön uudelleenkohdennus			33
VNHY-siirron palautus momentilta 23.01.01			28
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-6
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)			-3
Palkkaliukumasäästö			112
Palkkausten tarkistukset			292
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			-4
Toimintamenojen tuottavuussäästö			-99
Toimintameno säästö (HO 2015)			-230
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-37
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen			112
Tasomuutos			-22
Yhteensä			176

2019 talousarvio	14 457 000
2018 talousarvio	14 281 000
2017 tilinpäätös	15 171 000

21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 660 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hallinnonalan tuottavuuden edistämiseen tähtäävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankintaan.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat siltä osin kuin niitä ei ole käytetty muiden määrärahojen lisäyksinä.

2019 talousarvio	1 660 000
2018 talousarvio	1 660 000
2017 tilinpäätös	1 660 000

29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 384 582 000 euroa.

*Selvitysosa:***Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Tarvearvion muutos	-94 698
Yhteensä	-94 698

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	384 582 000
2018 talousarvio	479 280 000
2017 tilinpäätös	418 409 156

88. *Osakehankinnat* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Liikenneviraston liikenteenohjaustoimintojen yhtiöittämiseen ja rautateiden henkilöliikenteen kilpailulle avaamiseen sekä liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjauksessa olevien yhtiöiden omistajaohjaukseen liittyen:

- 1) niiden osakkeiden merkintähinnan maksamiseen, joita valtio merkitsee valtioenemmistöisten yhtiöiden tai valtion osakkuusyhtiöiden osakeannissa taikka uusia valtio-omisteisia yhtiöitä perustettaessa
- 2) muiden omistus- ja yritysjärjestelyistä aiheutuvien menojen sekä valtion osakemyynteihin ja omistajaohjaukseen liittyvien, muiden kuin toimintamomentille kuuluvien menojen maksamiseen
- 3) osakeyhtiölain (624/2006) 10 luvussa tarkoitettujen osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien, kuten vaihtovelkakirjalainojen, merkitsemiseen tai johdannaissovimuksista aiheutuvien välittömien menojen maksamiseen. Jos merkintä perustuu lainaan, osakkeiksi muutettavissa oleva laina saa olla vakuudeton.

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjauksessa olevia yhtiöitä ovat Finrail Oy, Air Navigation Services Finland Oy ja Cinia Group Oy. Lisäksi ministeriön toimialaan kuuluu Yleisradio Oy, jonka ohjauksesta vastaa eduskunnan valitsema hallintoneuvosto. Liikenne- ja viestintäministeriössä on vuonna 2017 alkanut kaksi merkittävää hanketta, jotka lisäävät ministeriön toimialaan kuuluvien yhtiöiden määrää. Toisessa hankkeessa Liikenneviraston nykyiset tie-, meri- ja rautatieliikenteen liikenteenohjaustoiminnot yhtiöitetään valtion kokonaan omistamaksi erityistehtävayhtiöksi 1.1.2019 alkaen. Uusi liikenteenohjausyhtiö ja valtion nykyiset liikenteenohjausyhtiöt Air Navigation Services Finland Oy ja Finrail Oy muodostavat vuoden 2019 alussa konsernin, jossa tytäryhtiöt vastaavat liikennemuotokohtaisesti liikenteenohjauspalveluista. Konsernin omistajaohjaus tulee liikenne- ja viestintäministeriön vastuulle. Toisessa hankkeessa rautateiden henkilöliikenne on tarkoitus avata kilpailulle. Kilpailun avaaminen edellyttää kilpailuneutraalien olosuhteiden luomista rautatiemarkkinoille, minkä toteuttamiseksi VR-Yhtymä Oy:stä eriytettäisiin kolme erillistä valtionyhtiötä: kalustoyhtiö, kunnossapitoyhtiö sekä kiinteistöyhtiö. Perustettavien erityistehtävayhtiöiden omistajaohjaus tulisi liikenne- ja viestintäministeriön vastuulle.

Omistus- ja yritysjärjestelyistä ja osakemyynneistä aiheutuvia tai niihin liittyviä menoja ovat järjestelyistä ja toimenpiteistä sekä niiden valmistelusta aiheutuvien kustannusten lisäksi sellaiset kauppahinnan osittaiset palautukset, jotka perustuvat kauppakirjassa oleviin hinnantarkistusta tai myyjän maksettavaksi tulevia korvauksia koskeviin sopimusehtoihin. Omistajaohjaukseen liittyviä menoja ovat osakkeiden ja arvo-osuuksien hallinnointikustannukset, ministeriön tarvitsemien neuvonantaja- ja koulutuspalvelujen kustannukset, omistajaohjauksen toimiala- ja yritysjärjestelyosaamisen ylläpitämiseen liittyvät kustannukset sekä omistajien keskinäiseen yhteistyöhön liittyvät ja muut vastaavat kustannukset.

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	1 000 000
2018 talousarvio	2 000 000

10. Liikenneverkko

Selvitysosa: Valtion liikenneverkko muodostuu maantieverkosta, rataverkosta ja vesiväylistä. Maantieverkon pituus oli 77 993 km, rataverkon pituus 5 926 km ja vesiväyliä pituus 16 286 km vuoden 2016 lopussa. Vastaava väyläomaisuuden kirjanpitoarvo oli maantieverkon osalta 15 mrd. euroa, rataverkon osalta 4,6 mrd. euroa ja vesiväyliä osalta 0,2 mrd. euroa. Väylien jälleenhankinta-arvo on moninkertainen.

Liikenneverkon tasearvio (milj. euroa)

	v. 2017	v. 2018 (arvio)	v. 2019 (arvio)
Tie	14 953	14 898	14 217
Radat	4 671	4 791	4 537
Vesiväylät	206	238	232
Yhteensä	19 830	19 927	18 986

Maanteiden, rautateiden ja vesiväyliä korjausvelka oli vuonna 2017 yhteensä noin 2,5 mrd. euroa. Korjausvelalla tarkoitetaan rahasummaa, joka tarvittaisiin väylien saattamiseksi nykytarpeita vastaavaan hyvään kuntoon. Hyvä kunto tarkoittaa sellaista teknis-taloudellista tasoa, jolla väylän palvelutaso on väylän liikennemäärään ja merkittävyyteen nähden riittävä ja palvelutason ylläpitäminen ei tule kohtuuttoman kalliiksi. Perusväylänpidon määrärahaa 90 milj. euroa on kehittämishankkeista siirrettyä määrärahaa, jolla hallitaan korjausvelkaa ja parannetaan liikenteellisiä olosuhteita.

Liikennevirasto vastaa valtion tie-, rata- ja vesiväyläverkosta sekä liikenteen palvelutason ylläpidosta valtion hallinnoimilla liikenneväylillä. Virasto ylläpitää ja kehittää liikennejärjestelmää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Virasto edistää liikenteen palveluja ja niiden markkinoiden toimivuutta.

Liikenneviraston rooli yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden ja hallinnonalan painopisteiden toteuttamisessa on:

- huolehtia siitä, että liikenneverkot vastaavat elinkeinoelämän ja kilpailukyvyyn kannalta keskeisiin kuljetustarpeisiin ja mahdollistavat turvalliset, ympäristövastuulliset ja tarkoituksenmukaiset tavat liikkua
- toteuttaa toimenpiteitä, joilla väyläverkon korjausvelan kasvu pysäytetään hallitusti asiakastarpeet huomioiden
- varmistaa liikenneverkon toimintavarmuutta
- vähentää liikenteen fossiilisten polttoaineiden käyttöä parantamalla biotaloutta tukevaa väyläverkkoa
- parantaa väylänpidon energiatehokkuutta
- luoda edellytyksiä matkustajien liikkumis- ja tietopalvelujen kehittymiselle
- varmistaa edellytyksiä rautatieliikenteen kilpailun avaamiselle
- edistää liikenteen automatisaatiota
- avata ja hyödyntää viraston tuottamaan tietoa uusien liiketoimintamahdollisuuksien aikaansaamiseksi
- varmistaa viraston tietojärjestelmien ja tietoliikenteen tietoturva viraston tietovarantojen hyödyntämisen edistämiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Liikennevirastolle vuodelle 2019 seuraavat keskeiset toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja muita tavoitteita.

Liikenneviraston menot ja tulot (milj. euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Toimintamenot (01)	77,4	73,0	53,9
Tulot toiminnasta	1,6	1,1	1,1
Toimintamenot	79,0	74,1	55,0
Perusväylänpito (20)	1 202,3	1 406,8	1 054,1
Tulot	60,9	53,6	51,6
— Ratamaksu	42,9	45,0	45,0
— Muut tulot	18,0	8,6	6,6
Menot	1 263,2	1 448,6	1 105,7
Päivittäinen kunnossapito	403,2	409,8	399,8
— Hoito	354,3	339,7	331,1
— Käyttö	48,9	70,1	68,7
Ylläpito	351,6	341,6	339,6
— Korjaus	64,8	53,0	49,1
— Elinkaaren hallinta	271,5	271,2	275,1
— Omaisuuden hallinta	15,3	17,4	15,4
Parantaminen	94,0	62,4	54,5
— Liikenneväylien parantamisinvestoinnit	41,1	24,0	33,1
— Liikenteen hallinnan järjestelmät	19,6	21,0	-
— Suunnittelu	33,3	17,4	21,4
Liikenteen palvelut	171,8	181,8	221,8
— Liikenteen ohjaus ja informaatio	71,0	77,6	108,4
— Jäänmurto	48,0	49,4	57,6
— Maantielauttaliikenne	49,1	49,3	50,3
— Merikartoitus	3,7	5,5	5,5
Korjausvelan vähentäminen	242,6	453,0	90,0
Kehittämisinvestoinnit (76, 77, 78, 79)	442,1	493,0	481,2
Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (76)	18,2	35,0	35,0
Väyläverkon kehittäminen (77)	279,1	335,0	328,2
Eräät väylähankkeet (78)	51,5	-	-
Elinkaarirahoitushankkeet (79)	93,3	123,0	118,0
Nettomenot yhteensä	1 721,8	1 961,0	1 589,2
Bruttomenot yhteensä	1 784,3	2 015,7	1 641,9

Väylämaksulain mukaisen toiminnan tehtävien kehitys ja väylämaksutulot (11.19.06)

	2017 toteutuma	2018 arvio	muutos	2019 arvio	muutos
Väylämaksuilla katettava toiminta					
Ulkomaan tavaraliikenne rannikolla, milj. tonnia	97 606	99 753	2,2 %	101 948	2,2 %
Matkustajaliikenne, milj. matkustajaa	19,2	19,6	2,1 %	20,0	2,1 %
Väylämaksutuotot, 1 000 euroa	47 336	47 900	1,1 %	48 400	1,1 %
Muut tuotot, 1 000 euroa	169	218	28,8 %	100	-54,1 %
Kustannukset, 1 000 euroa	82 118	91 132	11,0 %	94 324	3,5 %
Kustannusvastaavuus	57,9 %	52,8 %	-5,1 %-yks.	51,4 %	-1,4 %-yks.

01. Liikenneviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 53 947 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) lähialueyhteistyöhankkeiden menoihin
- 2) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenneviraston tehtävänä on vastata liikenteen palvelutason ylläpidosta ja kehittämisestä valtion hallinnoimilla liikenneväylillä. Virasto edistää toiminnallaan koko liikennejärjestelmän toimivuutta, liikenteen turvallisuutta, alueiden tasapainoista kehitystä ja kestävästä kehitystä.

Liikenneviraston tehtävänä on muun muassa:

- vastata valtion tie- ja rataverkosta sekä hallinnoimistaan vesiväylistä ja niihin kohdistuvien toimien yhteensovittamisesta
- ylläpitää ja kehittää liikennejärjestelmää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- vastata merkittävien tiehankkeiden toteuttamisesta sekä ratojen ja vesiväyliä suunnittelusta, ylläpidosta ja rakentamisesta
- vastata elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisesta ohjauksesta toimialallaan ja tienpidon yhteensovittamisesta sanotuissa keskuksissa
- osallistua liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiseen
- huolehtia liikenteen hallinnasta ja sen kehittämisestä valtion liikenneväylillä ja meriliikenteessä
- turvata talvimerenkulun edellytykset
- kehittää ja edistää liikenteen palveluja ja niiden markkinoiden toimivuutta
- kehittää julkisen liikenteen toimintaedellytyksiä sekä liikennemuotojen edistämiseen tarkoitettuja avustuksia.

Liikenne- ja viestintäministeriön Liikennevirastolle vuodelle 2019 alustavasti asettamat keskeiset toiminnalliset tavoitteet ovat seuraavat:

Tulostavoitteet	2017 toteutunut	2018 tavoite	2019 tavoite
-----------------	-----------------	--------------	--------------

**TUOTOKSET JA LAADUNHAL-
LINTA**

**1. Liikenteen ja viestinnän palvelu-
markkinat ja palvelut**

Rataverkko ja sen palvelut toimivat tasapuolisesti kilpailun avautuessa.

Henkilöliikenteen aikataulurakenteen haltuunotto (toimivuus) ja liikennöintitarpeiden yhteensovittaminen ja prosessin kehittäminen.

Rataverkon liikenteenohjauspalveluiden tasapuolisuuden varmistaminen.

2. Liikenteen energiareformi

Vähennetään liikenteen fossiilisten polttoaineiden käyttöä parantamalla biotaloutta tukevaa väyläverkkoa sekä mahdollistamalla vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkko.

Biotaloutta tukevan tieverkon parantaminen, km

Kestävät logistiset ketjut

Parannetaan rautatieliikenteen ja vesiliikenteen kilpailukykyä ja keskeisenä osana logistisia ketjuja edistään tieliikenteen energiatehokkaita kuljetuksia. Hyödynnetään digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet.

Kapasiteetin hallinta ratapihoilla on tasapuolista ja toimivaa ja muun kapasiteetin hallinnan haltuunotto on edennyt erikseen ministeriön kanssa määritellyn mukaisesti.

Kapasiteettihakemukset on yhteensovitettu monitoimijaympäristön mukaisesti ja aikataulusuunnitteluosaamista ja sen edellyttämiä resursseja on vahvistettu erikseen ministeriön kanssa määritellyn mukaisesti.

Ratapihat toimivat monitoimijaympäristössä kilpailuneutraalisti erikseen ministeriön kanssa määritellyn mukaisesti.

Toimintamallit on luotu vuoden 2019 loppuun mennessä ja käyttöönotto on aikataulutettu.

Aikataulusuunnitteluosaamista ja sen edellyttämiä resursseja on vahvistettu erikseen ministeriön kanssa määritellyn mukaisesti. Liikennevirastolle kuuluva aikataulukenteiden kokonaisuus etenee ministeriön kanssa erikseen määritellyn mukaisesti, kilpailutusprosessien tarpeet huomioiden.

Ratapihat toimivat monitoimijaympäristössä kilpailuneutraalisti erikseen ministeriön kanssa määritellyn mukaisesti.

1 740

1 000

500

1. Rakentamissuunnittelu Saimaan kanavan sulkujen pidentämisestä on tehty. 2. Saimaan kanavan sulkujen korjausta on jatkettu suunnitelmien mukaisesti. 3. Jäänmurtokalustoa on kehitetty ja testattu. 4. Vesiliikenteen energiatehokkuutta parannetaan reittien optimointia kehittämällä. 5. Junaliikenteen reaaliaikaista optimointia on edelleen kehitetty ja ensimmäiset käyttöönotot aloitettu.

1. Uusittu jäänmurtokalusto on käytettävissä Saimaalla. 2. Junaliikenteen reaaliaikainen optimointi on käytössä. 3. Pitkien HCT-kuljetusten edellyttämät muutostyöt ovat käynnissä.

Tulostavoitteet	2017 toteutunut	2018 tavoite	2019 tavoite
		6. HCT-kuljetusten edellyttämät muutokset on ohjelmoitu.	
3. Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet			
<i>Liikenteen automaattisuuden edellytyksiä on parannettu kokeiluina.</i>			
Älykkään robotisaation ja automaattisaation periaatepäätöksen toimeenpano sekä hallinnonalan yhteisen liikenteen automaation tiekartan toimeenpano.		Liikennevirasto on ennakoinnut ja edistänyt liikenteen automaattisaation kehittymistä kaikissa liikennemuodoissa sekä osallistunut tiekartan toimeenpanoon suunnitelmien mukaisesti.	Liikennevirasto on ennakoinnut ja edistänyt liikenteen automaattisaation kehittymistä kaikissa liikennemuodoissa sekä osallistunut tiekartan toimeenpanoon suunnitelmien mukaisesti.
4. Luottamus digitaalisiin palveluihin			
<i>Digitaalista tietoa hyödynnetään älyliikenteessä ja liikenteen ohjauksessa siten, että liikenneturvallisuus paranee ja tietoturvaluus varmistetaan.</i>		Liikennevirasto on toteuttanut osaltaan NIS-direktiivin tulevia vaatimuksia. LOU-hankkeella varmistetaan liikenteenohjauksjärjestelmien toimintavarmuus. Liikenteen ja liikenteenohjauksen tietoturvaluus on varmistettu.	Omien toimintojen osalta on varmistettu ja palvelusopimuksella on velvoitettu palveluntuottajia varmistamaan liikenteenohjauksjärjestelmien toimintavarmuus sekä kehittämään tähän liittyen seuranta- ja raportointia sekä liikenteen ja liikenteenohjauksen tietoturvaluutta. Tieto on ajantasaista, kattavaa, yhteensopivaa ja laadukasta. Tiedon keruussa, hallinnassa ja jake-lussa on huomioitu tietoturvaluuden vaatimukset. On kehitetty menettelyjä väylien digitaalisen infran huomiointiseksi osana tienpitoa ja sen prosesseja.
<i>Liikenteen ja viestinnän digitaaliset palvelut esteettömiksi</i>			
Liikenteen ja viestinnän digitaalisten palveluiden esteettömyyden toimenpideohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutuminen.			Liikenteen ja viestinnän digitaalisten palveluiden esteettömyyden toimenpideohjelman toimenpiteet on toteutettu ja tavoitteiden toteutumisen tilasta on annettu väliraportti.
5. Liikenne- ja viestintäverkot			
<i>Korjausvelan kasvu pysäytetään hallitusti asiakastarpeet huomioiden</i>			
Huonokuntoiset päällystetyt tiet, km (vilkasliikenteinen tieverkko/muu tieverkko), enintään	728/5 910	750/6 300	900/6 700
Huonokuntoiset maantie- ja rautatie-sillat, kpl (enintään)	790	800	800

Tulostavoitteet	2017 toteutunut	2018 tavoite	2019 tavoite
Huonokuntoiset turvalaitteet rannikon ja sisävesien kauppamerenkulun väylillä, % (enintään)	8,9	8,5	8,0
<i>Liikenneverkot vastaavat elinkeinoelämän ja kilpailukyyn kannalta keskeisiin kuljetustarpeisiin ja mahdollistavat turvalliset, ympäristövaastuulliset ja tarkoituksenmukaiset tavat liikkua.</i>			
Tyytyväisyys tieverkon, rataverkon ja kauppamerenkulun väylien palvelutasoon toimivien kuljetusten mahdollistajana (asteikko 1-5)	3,12	Tutkimusta ei tehdä	3,2
Kansalaisten tyytyväisyysmatkojen toimivuuteen (asteikko 1-5)	3,42	Tutkimusta ei tehdä	3,4
Raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden tilaan, % tyytymättömiä enintään	46	45	43
<i>Liikennejärjestelmän toimintavarmuus paranee</i>			
Rataverkon kokonaisturvallisuustaso		Virasto on toimeenpannut uudistamansa turvallisuusjohtamisjärjestelmän ja VAK-lain mukaiset turvallisuusselvietykset. Tasoristeysten turvallisuuden parantamisohjelma on toteutettu suunnitellun kohdenohjelman mukaisesti. Tasoristeysten turvallisuuden parantamiseksi on hyödynnetty uusia digitaalisten palveluiden, automaation ja paikantamisen mahdollistamia kustannustehokkaita keinoja.	
TOIMINNALLINEN TEHOKUUS			
Tuottavuus ja kokonaistaloudellisuus			
Työn tuottavuuden kasvu, %	1,3	1,0	1,0
Kokonaistuottavuuden kasvu, %	-2,1	0,2	0,2
Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus, %	116	120	120

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttaminen osakeyhtiöksi. Tämän johdosta momentilta on siirretty 16 317 000 euroa perusväylänpidon momentille 31.10.20. Tämä summa sisältää 175 henkilötyövuotta vastaavat palkka- ja muut kulut. Summa sisältää myös lähinnä hallintohenkilöstön muita kulutusmenoja. Lisäksi on siirretty yleiskustannuksia vastaava määräraha 3 209 000 euroa. Liikennevirasto maksaa tulevan yhtiön aiheuttamat kulut perusväylänpidon momentilta. Tästä syystä kaikki liikenteen ohjauksen toimintamenomomentin määrärahat on siirretty perusväylänpidon momentille.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	79 000	74 114	55 047
Bruttotulot	1 625	1 100	1 100
Nettomenot	77 375	73 014	53 947
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	15 068		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	12 006		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 31.10.20, yleiskustannukset			-3 209
Siirto momentille 31.10.20 liikenteenohjausyhtiöön siirtyvät tehtävät (175 htv)			-16 317
Toimintameno säästön uudelleen kohdennus momentilta 31.01.01			-33
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-66
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)			-33
Palkkaliukumasäästö			130
Palkkausten tarkistukset			1 754
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			-18
Toimintamenojen tuottavuussäästö			-391
Toimintameno säästö (HO 2015)			-910
Toimitilameno säästö (HO 2015)			-210
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-176
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen			509
Vuokramenojen indeksikorotus			25
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö			-52
Tasomuutos			-70
Yhteensä			-19 067
2019 talousarvio			53 947 000
2018 talousarvio			73 014 000
2017 tilinpäätös			74 313 000

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 104 084 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) väylien hoidosta, käytöstä sekä korjauksista, elinkaaren ja omaisuuden hallinnasta, suunnittelusta, liikenneväylien parantamisinvestoinneista, liikenteen hallinnan järjestelmästä sekä liikenteen ohjauksesta ja informaatiosta, tutkimus- ja kehittämistoiminnasta sekä jäänmurrosta, maantielauttaliikenteestä, merikartoituksesta ja muista väylänpitäjän vastuulle kuuluvista tehtävistä aiheutuvien menojen sekä väylänpidosta aiheutuvien vahingonkorvauksien maksamiseen

2) tien- tai radanpitäjän tehtäviin liittyvän muun toimenpiteen kuin maantien tai rautatien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin erillisten sopimusten mukaan

3) toimintamäärärahan vakiosisältöisen käyttötarkoituksen mukaisesti sellaisten välttämättömien lakisäätöisten velvoitteiden tekemiseen, joista voi aiheutua menoja myös tulevana varainhoitovuotena

4) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen

5) väliaikaisesti radanpidon materiaalitoimituksien maksamiseen ennen materiaalin kohdentamista sijoitusmenomomentille budjetoituille väylien kehittämishankkeille.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon ratamaksu, yhteisrahoitteisen toiminnan tulot, Saimaan kanavan lupamaksutulo, maksullisen palvelutoiminnan tulot ja omaisuuden myyntituotot lukuun ottamatta kiinteän omaisuuden myyntituloja tai väylänpidon vahingonkorvaustuloja.

Valtuus

Liikennevirasto oikeutetaan solmimaan

1) 7 vuoden mittaiselle sopimuskaudelle sopimuksia kahden A-luokan jäänmurtajan jäänmurtopalveluiden hankkimiseksi siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 90,0 milj. euroa

2) 7 vuoden mittaiselle sopimuskaudelle sopimuksia yhden C-luokan jäänmurtajan jäänmurtopalveluiden hankkimiseksi siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 19,0 milj. euroa

3) aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty

Selvitysosa: Liikennevirasto on kilpailuttanut jäänmurtopalveluja A-luokan murtajille ja tarjouskilpailussa Arc-tia Icebreaking Oy tarjosi ainoana palvelua. Liikennevirasto on tehnyt ehdollisen hankintapäätöksen, kunnes eduskunta on myöntänyt valtuuden hankinnalle. Sopimuskauden pituus on seitsemän vuotta ja alkaa 15.1.2019. Sopimuskausi päättyy 30.4.2025. Sopimus kattaa kaksi A-luokan murtajaa (Fennica ja Nordica).

Liikennevirasto on kilpailuttanut jäänmurtopalveluja yhdelle C-luokan murtajalle ja tarjouskilpailussa Alfons Håkans AS, Suomen sivuliike tarjosi ainoana palvelua. Liikennevirasto on tehnyt ehdollisen hankintapäätöksen, kunnes eduskunta on myöntänyt valtuuden hankinnalle. Sopimuskauden pituus on seitsemän vuotta ja alkaa 1.1.2019. Sopimuskausi päättyy 30.4.2025. Sopimus kattaa yhden C-luokan murtajan (Zeus of Finland).

Olemassa oleva liikenneverkko pidetään kunnossa *perusväylänpidon* toimin. Perusväylänpidon määrärahoilla rahoitetaan tien- ja radanpitoa sekä vesiväylänpitoa. Väylänpidossa priorisoidaan liikenneverkon päivittäisen liikennöitävyyden vaatimat toimet, vilkasliikenteisen ja elinkeinoelämälle merkittävän verkon kunto sekä liikenneturvallisuus ja digitalisaation tuomat mahdollisuudet.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina 45,0 milj. euron ratamaksun perusmaksu ja muita väylänpidon tuloja (mm. kiinteistötulot ja kanavamaksut) 6,6 milj. euroa. Liikennevirasto tulouttaa lisäksi rataverolain perusteella momentille 11.19.03 yhteensä 17,5 milj. euroa rataveroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon myös hallituksen strategisten tavoitteiden mukainen korjausvelan vähentämisen lisärahoitus 90 milj. euroa. Korjausvelan kasvua pyritään hillitsemään ja väylien kuntoa turvataan huomioiden erityisesti elinkeinoelämän tarpeet. Toimenpiteitä kohdistetaan myös liikenteellisten olosuhteiden kehittämiseen, joilla parannetaan mm. elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, liikenneturvallisuutta ja työmatkaliikenteen olosuhteita.

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon myös Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden yhtiöittämiseen liittyvänä eränä 19,5 milj. euroa siirtona momentilta 31.10.01.

Liikenneviraston liikennekeskukset hoitavat meri- ja tieliikenteen operatiivista liikenteenhallintaa sekä valvovat ja koordinoivat rautatieliikenteen ohjausta. Liikenneviraston liikenteenohjauksen operatiiviset 24/7 palvelutoiminnot se-

kä niihin läheisesti liittyvät toiminnot siirtyvät uuden, perustettavan valtion täysin omistaman erityistehtävayhtiön hoidettavaksi. Liikenteenohjausyhtiö aloittaa toimintansa 1.1.2019. Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluissa työskentelevä henkilöstö siirtyy osakeyhtiön palvelukseen. Liikennevirasto tulee maksamaan tulevalle yhtiölle liikenteenohjauksesta palvelusopimukseen perustuvaa palvelumaksua perusväylänpidon momentilta.

Määrärahan mitoituksessa on lisäksi otettu huomioon 1.1.2019 perustettavaan Liikenne- ja viestintävirastoon siirtyvien tehtäväkokonaisuuksien perusväylänpidon määrärahat. Tämän johdosta momentilta on siirretty 9 843 000 euroa momentille 31.XX.XX. Tämä summa sisältää siirtyvien tehtäväkokonaisuuksien perusväylänpidon momentilta maksetut menot, kuten tietohallinnon ja projektien menot.

Väylänpito jaetaan päivittäiseen kunnossapitoon, ylläpitoon, parantamiseen sekä liikenteen palveluihin. Nämä on jaettu edelleen momentin päätösosassa mainittuihin osiin. Perusväylänpidon rahoituksesta noin 60 % on sidottu yli vuoden kestäviin indeksisidonnaisiin sopimuksiin.

Päivittäisellä kunnossapidolla (400 milj. euroa) varmistetaan liikenneverkon päivittäinen liikennöitävyys. Liikenneverkkojen hoitoon käytetään 331 milj. euroa ja nämä toimet priorisoidaan koko väylänpidossa. Väylien ja niiden laitteiden toiminnan energiakulut sekä sähkö- ja tietojärjestelmien tukipalvelut ovat yhteensä 69 milj. euroa.

Ylläpitoon käytetään 335 milj. euroa. Ylläpidolla korjataan liikenneverkon ja sen erityisrakenteiden kulumisesta ja ikääntymisestä aiheutuvia vaurioita ja uusitaan toimivuudeltaan heikkeneviä rakenteita. Valtaosa ylläpidon rahoituksesta käytetään elinkaaren hallintaan (271 milj. euroa). Toimet ovat väyläverkon osien tai suuren yksittäisen kohteen suunnitelmallista korjausta ja uusimista, ml. hankeohjelma päätösten routa- ja pehmeikkökorjauksille. Näillä toimilla estetään kunnan heikkenemisen hättävää vaikutuksia liikenteelle ja parannetaan liikenteen turvallisuutta, sujuvuutta ja täsmällisyyttä.

Liikennepalveluihin käytetään 216 milj. euroa. Liikennepalvelut muodostuvat Liikenteen ohjausyhtiöltä hankittavasta liikenteen ohjauksesta ja informaatiosta (108 milj. euroa), jäänmurrosta (58 milj. euroa) ja maantielauttaliikenteestä (50 milj. euroa). Toimilla edistetään liikenteen, kuljetusten ja liikkumisen turvallisuutta, sujuvuutta ja ympäristöystävällisyyttä. Jäänmurron menot on mitoitettu jäänmurtajien 650 toimintapäivän mukaan ja väylämaksulain mukaisten tehtävien kustannusvastaavuuden arvioidaan olevan 51,4 % vuonna 2019. Väylämaksun tarkoituksena on kattaa kauppamerenkulun väylien rakentamisesta, hoidosta ja ylläpidosta sekä alusliikennepalvelusta ja jäänmurtajien avustustoiminnasta aiheutuvat kustannukset. Väylämaksun tilapäistä puolitusta on jatkettu vuosille 2019—2020.

Valtio tien- ja radanpitäjänä voi erillisen sopimuksen mukaisesti osallistua myös muun kuin maantien tai rautatien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin, kun toimenpide liittyy tien- tai radanpitäjän tehtäviin. Kyse on erityistilanteista, joissa liikennejärjestelmän toimivuus tai turvallisuus edellyttävät tienpitäjän rahoitusta muualla kuin maantien tiealueella taikka radanpitäjän rahoitusta muualla kuin rautatiealueella, ja väylänpitäjä arvioi toimenpiteen tarpeelliseksi. Esimerkiksi aikaisemmin maantiealueelle rakennettujen niin sanottujen kylmien levähdysalueiden toteuttaminen on jatkossa mahdollista myös maantiealueen ulkopuolelle tienkäyttäjille suunnattujen palveluiden yhteyteen. Jatkossa mahdollista olisi myös radanpitäjän osallistuminen esimerkiksi rataverkkoa varten tarvittavan liityntäpysäköinnin järjestämiseen rautatiealueen viereisellä kiinteistöllä.

Perusväylänpidon menot ja tulot liikennemuodoittain vuosina 2016—2018 (milj. euroa)

	2017 tilinpäätös		2018 varsinainen talousarvio			2019 esitys			
	bruttomenot	bruttotulot	nettomenot	bruttomenot	bruttotulot	nettomenot	bruttomenot	bruttotulot	nettomenot
Tienpito	696	1	695	763	-	763	629	-	629
Radanpito	457	53	414	592	53	539	416	51	365
Vesiväylänpito	94	1	93	100	1	99	111	1	110
Yhteensä	1 247	55	1 202	1 455	54	1 401	1 156	52	1 104

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Jm Polariksesta aiheutuva jäänmurtokustannusten kasvu	7 558
Kertaluonteisen erän poisto	-11 800
Korjausvelan vähentäminen	-50 000
Liikenneviraston liikenteenohjauspalveluiden yhtiöittäminen, siirto momentilta 31.10.01	16 317
Perusväylänpidon rahoituksen tasokorotus	50 000
Raide-Jokeri, siirto momentille 31.10.77	-13 000
Suunnittelurahan palautus momentilta 31.10.77	5 000
Tasoristeysten parantaminen	-2 000
Tasoristeysten turvallisuuden parantamisohjelma	10 000
Valtion rataverkon haltijan roolin selkeyttäminen	5 000
Yleiskustannukset, siirto momentilta 31.10.01	3 209
Kärkihankerahoituksen päättyminen (HO 2015)	-313 000
Säästöpäätös	-10 000
Yhteensä	-302 716
2019 talousarvio	1 104 084 000
2018 talousarvio	1 406 800 000
2017 tilinpäätös	1 271 800 000

35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 12 000 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Länsimetron jatkohankkeessa metron rakentamista jatketaan Espoon Matinkylästä Kivenlahteen asti. Avustus maksetaan Espoon kaupungille jälkikäteen edellisenä vuonna toteutuneiden kustannusten perusteella kuitenkin siten, että ensimmäisen kerran valtionavustus on maksettu vuonna 2017 vuosina 2014—2016 toteutuneista avustuskelpoisista menoista. Länsimetron jatkohankkeen arvioidaan etenevän siten, että valtionavustusta maksetaan 12,0 milj. euroa vuonna 2019, 97,313 milj. euroa vuonna 2020 ja 16,0 milj. euroa vuonna 2021. Avustuksen enimmäismäärä vuoden 2013 marraskuun MAKU-indeksiin (136,72 pistettä 2005=100) kustannustasossa on 240 milj. euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021	2022	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Matinkylä—Kivenlahti	12 000	97 313	16 000	-	125 313
Yhteensä	12 000	97 313	16 000	-	125 313

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ajoitusmuutos	-19 500
Yhteensä	-19 500

2019 talousarvio	12 000 000
2018 talousarvio	31 500 000
2017 tilinpäätös	83 000 000

36. Valtionavustus raideliikennehankkeiden rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 25 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseen Raide-Jokeri pikaraitiotien ja Tampereen raitiotien 1. vaiheen rakentamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Liikennevirasto saa sitoutua Raide-Jokeri pikaraitiotien ja Tampereen raitiotien (1. ja 2. vaihe) hankkeiden avustamiseen siltä osin kuin aiemmin myönnettyjä valtuuksia näihin tarkoituksiin ei ole käytetty.

Selvitysosa: Raide-Jokeri pikaraitiotie ja Tampereen raitiotie (1. ja 2. vaihe) -hankkeet saivat valtuuden vuoden 2017 talousarviossa.

Raide-Jokeri on pikaraitiotienä toteutettava seudullinen kehämäinen joukkoliikenneyhteys Itäkeskuksesta Pitäjämäen ja Leppävaaran kautta Keilaniemeen. Avustusta maksetaan Helsingin ja Espoon kaupungeille jälkikäteen edellisenä vuonna toteutuneiden kustannusten perusteella kuitenkin siten, että ensimmäisen kerran valtionavustus maksetaan vuonna 2018 vuosina 2016—2017 toteutuneista avustuskelpoisista menoista. Raide-Jokeri pikaraitiotie -hankkeen arvioidaan etenevän siten, että valtionavustusta maksetaan 5,5 milj. euroa vuonna 2019, 30,0 milj. euroa vuonna 2020, 30,0 milj. euroa vuonna 2021 ja 18,2 milj. euroa myöhemmin. Avustuksen enimmäismäärä on 84,0 milj. euroa.

Tampereen raitiotie -hankkeen ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan raitiotie Hervanta—keskusta—Tays ja toisessa vaiheessa raitiotie keskusta—Lentävänniemi. Avustusta maksetaan Tampereen kaupungille jälkikäteen edellisenä vuotena toteutuneiden kustannusten perusteella kuitenkin siten, että ensimmäisen kerran valtionavustus maksetaan vuonna 2018 vuosina 2016—2017 toteutuneista avustuskelpoisista menoista. Avustuksen enimmäismäärä on 71,0 milj. euroa siten, että 1. vaiheen osuus on enintään 55,05 milj. euroa ja 2. vaiheen osuus on enintään 15,95 milj. euroa. Tampereen raitiotie -hankkeen ensimmäisen vaiheen arvioidaan etenevän siten, että valtionavustusta maksetaan 19,6 milj. euroa vuonna 2019, 18,7 milj. euroa vuonna 2020 ja 0,95 milj. euroa vuonna 2021. 2. vaiheen kustannusten, yhteensä 15,95 milj. euroa, arvioidaan jakautuvan siten, että valtionavustusta maksetaan 7,95 milj. euroa vuonna 2021 ja 8,0 milj. euroa vuonna 2022.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Raide-Jokeri pikaraitiotie	5 500	30 000	30 000	18 200	-	84 000
Tampereen raitiotie, 1. vaihe	19 600	18 700	950	-	-	55 050
Tampereen raitiotie, 2. vaihe			7 950	8 000	-	15 950
Menot yhteensä	25 100	48 700	38 900	26 200	-	155 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	9 000
Yhteensä	9 000

2019 talousarvio	25 100 000
2018 talousarvio	16 100 000
2017 tilinpäätös	—

37. Valtionavustus kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen ja kuntien joukkoliikennehankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) valtionavustusten maksamiseen kunnille kävelyä ja pyöräilyä edistäviin infrahankkeisiin ja muihin kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita parantaviin hankkeisiin
- 2) valtionavustusten maksamiseen kävelyä ja pyöräilyä edistäviin muihin hankkeisiin
- 3) valtionavustusten maksamiseen kunnille niiden toteuttamiin, joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä parantaviin infrahankkeisiin.

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman, jonka toimenpiteet kohdistuvat vuosiin 2018—2023. Osana edistämishjelmaa toteutetaan valtion ja kuntien yhteinen, viisivuotinen investointiohjelma, jonka hankkeilla parannetaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen sitoutuneiden kaupunkien katuverkolla. Edistämishjelma on osa kansallisen energia- ja ilmastostrategian toteuttamista.

Valtio voi myöntää avustusta kunnille, jotka toteuttavat ohjelman mukaisia toimenpiteitä omalla katuverkollaan. Kunnan tulee osallistua hankkeen kustannuksiin vähintään yhtä suurella panostuksella. Valtio voi myöntää kunnille myös avustuksia sellaisiin infrahankkeisiin, joilla parannetaan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä ja edistetään sen kulkutapaosuuden lisäämistä. Tällainen hanke voi olla esim. liityntäpysäköintialueen rakentaminen.

2019 talousarvio	3 000 000
------------------	-----------

41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa voidaan käyttää valtionavustuksen maksamiseen Finavian lentoasemaverkoston ulkopuolisten lentoasemien toiminta- ja investointimenoihin.

Selvitysosa: Avustuksen myöntämiseen sovelletaan valtionavustuslain (688/2001) lisäksi komission tiedonantoa lentoasemia ja lentoyhtiöitä koskevista valtioneuvoston päätöksistä (EUVL 2014/C 99/03) sekä komission asetusta 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2019 talousarvio	1 000 000
2018 talousarvio	2 490 000
2017 tilinpäätös	1 150 000

50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 13 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) ja asetuksen (1267/2000) mukaisten valtionavustusten maksamiseen yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen
- 2) tiekuntien neuvonnan ja opastamisen tukemiseen ja sitä tukevan materiaalin ja palveluiden tuottamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää yksityisten teiden kunnossapidon ja parantamisen tukemiseen. Määrärahaa käytetään tasa-arvoisen liikkumisen turvaamiseen sekä pysyvän asutuksen ja elinkeinoelämän tarvitsemien teiden avustamiseen.

Valtionavustus kohdistuu ensisijaisesti teiden parantamiseen sekä lauttojen käytön ja kunnossapidon tukemiseen. Valtionavustukseen oikeutettuja teitä on noin 55 000 km, ja niiden hoitamista varten on perustettu noin 16 000 tiekuntaa. Avustettavia erityiskohteita on noin 20 kappaletta.

Avustettavia kohteita ovat vain tien liikennöitävyyden kannalta kiireellisimmät siltojen ja suurien rumpujen parantamiset tai tien vaurioitumisen korjaamiset. Tuki voi olla korkeintaan 75 % toteutuneista hyväksytyistä kustannuksista. Tavanomaisissa tien parantamiskohteissa tuen osuus tällä hetkellä on 50 % ja eräissä merkittävimmissä siltakohteissa enintään 75 %. Kuntien tuki kyseisiin kohteisiin on vaihdellut välillä 0—20 %. Avustettaviin erityiskohteisiin käytävä tuki on noin 2,3 milj. euroa.

2019 talousarvio	13 000 000
2018 talousarvio	13 000 000
2017 tilinpäätös	13 000 000

76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 34 997 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maantielain (503/2005) mukaisten maa-alueiden ja korvausten lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen
- 2) kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) mukaisten kiinteistötoimitusmaksujen maksamiseen
- 3) maantietä tai rautatietä varten tarvittavien alueiden sekä tilusjärjestelyihin käytettävien vaihtomaiden hankkimiseen ja korvaamiseen ennen tie- tai ratasuunnitelman hyväksymistä
- 4) ratalain (110/2007) mukaista toimintaa varten hankittavien maa-alueiden kauppahintojen ja korvausten maksamiseen sekä lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen
- 5) väylien ja muiden maa- ja vesirakennuskohteiden rakentamista varten tarpeellisten maa- ja vesialueiden hankintamenojen maksamiseen
- 6) vesilain (587/2011) mukaisten korvausten maksamiseen

7) yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) mukaisten korvausten maksamiseen.

Momentilta maksettavien ennakkokorvausten kohdentamisperusteena käytetään maksuperustetta.

Selvitysosa: Tiealueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin on tarkoitettu käyttää 28 440 000 euroa, rata-alueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin 6 540 000 euroa sekä maa- ja vesialueiden hankintoihin ja korvauksiin 17 000 euroa.

2019 talousarvio	34 997 000
2018 talousarvio	34 997 000
2017 tilinpäätös	18 178 677

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 296 150 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) momentille budjetoitujen väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta aiheutuviin menoihin
- 2) sijoitusmenomomenteilta rahoitettavien investointihankkeiden hankesuunnittelusta aiheutuviin menoihin ennen kuin hankkeen aloittamisesta tehdään päätös valtion talousarvion yhteydessä.

Valtuus

Valtuus tehdä sitoumuksia uusiin väylähankkeisiin.

Liikennevirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia alla olevassa taulukossa yksilöityihin hankkeisiin siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja enintään taulukossa mainittu määrä:

Uudet väylähankkeet

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä (euroa)
Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaiheen valtuuden tarkistus	101 000 000

Valtuus tehdä sitoumuksia aiempina varainhoitovuosina päätettyihin väylähankkeisiin.

Liikennevirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia alla olevassa taulukossa yksilöityihin, aiemmissa talousarvioissa päätettyihin hankkeisiin siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja aiemmin tehdyt sitoumukset mukaan lukien enintään taulukossa mainittu määrä:

Aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiem- pina varainhoitovuosina tehtyjen si- toumusten aiheuttamat menot (eu- roa)

Tiehankkeet

Vt 6 Lappeenranta—Imatra	177 000 000
Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti	80 000 000
E18 Haminan ohikulkutie	180 000 000

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiem- pina varainhoitovuosina tehtyjen si- toumusten aiheuttamat menot (eu- roa)
Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie	77 900 000
Vt 8 Turku—Pori	92 500 000
Länsimetron liityntäyhteydet	19 900 000
Vt 4 Rovaniemen kohta	25 000 000
Vt 5 Mikkelin kohta	27 000 000
Mt 101 Kehä I parantaminen	32 000 000
Vt 6 Taavetti—Lappeenranta	76 000 000
Kt 77 Viitasaari—Keitele	13 000 000
Vt 3 Tampere—Vaasa, Laihian kohta, 1. vaihe	27 000 000
Vt 22 Oulu—Kajaani—Vartius	15 000 000
Vt 8 Pyhäjoen ydinvoimalan edellyttämät tieinvestoinnit	22 500 000
Vt 4 Oulu—Kemi	125 000 000
Vt 5 Mikkelin—Juva	121 000 000
Vt 12 Lahden eteläinen kehätie	198 000 000
Vt 12 Tillola—Keltti	14 000 000
Kehä I Laajalahden kohta	20 000 000
Länsimetron jatkeen liityntäliikennejärjestelyt	7 000 000
Vt 4 Kirri—Tikkakoski	139 000 000
Ratahankkeet	
Kehärata	517 000 000
Pohjanmaan rata	674 000 000
Keski-Pasila, länsiraide	48 000 000
Riihimäen kolmioraide	12 500 000
Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe	150 000 000
Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen	60 000 000
Luumäki—Imatra—Venäjän raja, ratayhteyden parantaminen	165 000 000
Pori—Mäntyluoto rataosan sähköistys	5 700 000
Uudenkaupungin radan sähköistys	21 000 000
Vesiväylähankkeet	
Rauman meriväylä	30 000 000
Savonlinnan syväväylän siirtäminen	40 000 000
Kokkolan meriväylä	45 000 000
Vuosaaren meriväylä	12 500 000
Yhteiset väylähankkeet	
Äänekosken biotuotetehtaan liikenneyhteydet	173 000 000

Selvitysosa: Momentille budjetoidaan kaikki valtion suoralla talousarviorahoituksella toteutettavien väylähankkeiden määrärahat. Hankkeiden ulkopuoliset rahoitusosuudet otetaan huomioon momentilla 12.31.10 silloin, kun Liikennevirasto maksaa ensin ja laskuttaa ulkopuolista tahoja sen jälkeen. Vastaavasti tämän momentin määrärahatarve

jää pienemmäksi. Ulkopuolisella rahoitusosuudella tarkoitetaan muiden tahojen osallistumista valtion vastuulle kuuluvien väylähankkeiden kustannuksiin.

Hanke-erittely

	Hyväksytty	Valmis lii- kenteelle	Sopimus- valtuus milj. €	Ulkopuolisen ra- hoituksen osuus sopimusvaltuu- desta milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2019 milj. €	Rahoitus- tarve myö- hemmin milj. €
Keskeneräiset väylähankkeet							
Tiehankeet							
Vt 4 Oulu—Kemi	TA 2017	2021	125,0		54,5	31,1	39,4
Vt 5 Mikkeli—Juva	TA 2017	2021	121,0		47,0	34,0	40,0
Vt 12 Lahden eteläinen kehätie	TA 2017	2021	198,0		78,0	56,7	63,3
Kehä I Laajalahden kohta	TA 2018	2021	20,0		2,0	15,0	3,0
Vt 4 Kirri—Tikkakoski	TA 2018	2021	139,0		6,3	30,3	87,4
Ratahankeet							
Keski-Pasila, länsiraide	TA 2014	2020	48,0		36,0	3,0	9,0
Helsinki—Riihimäki rataosan kapa- siteetin lisääminen, 1. vaihe	TA 2015	2020	150,0		68,7	17,6	63,7
Helsingin ratapihan toiminnallisuus- den parantaminen	TA 2016	2020	60,0		39,0	13,8	7,2
Luumäki—Imatra—Venäjän raja, ra- tayhteyden parantaminen	TA 2017	2022	165,0		41,0	34,9	89,1
Uudenkaupungin radan sähköistys	LTA 2017	2021	21,0		10,0	9,0	2,0
Vesiväylähankkeet							
Savonlinnan syväväylän siirtäminen	TA 2015	2019	40,0		36,0	4,0	-
Kokkolan meriväylä	TA 2018	2020	45,0		15,0	25,0	5,0
Vuosaaren meriväylä	TA 2018	2020	12,5		1,0	6,0	5,5
Yhteiset väylähankkeet							
Muu kehittämisen hankesuunnittelu					-	7,0	-
Keskeneräiset väylähankkeet yh- teensä			1 245,5		452,1	328,2	472,2
Uudet väylähankkeet							
Helsinki—Riihimäki rataosan kapa- siteetin lisääminen, 1. vaiheen val- tuuden tarkistus	TA 2019	2022	101,0			3,0	98,0
Uudet väylähankkeet yhteensä			101,0			3,0	98,0
Keskeneräiset ja uudet väylähank- keet yhteensä			1 346,5		452,1	331,2	570,2

Uusien hankkeiden perusteluina esitetään seuraavaa:

Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe

Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe -hankkeen sopimusvaltuuden tarkistus aiheutuu hankkeen laajuuden muuttamisesta. Tällä saavutetaan nopeammin kapasiteetin lisäykset lähijunaliikenteeseen. Lisäksi kaukojunien liikennesuunnittelussa aikataulurakenteet voidaan optimoida paremmin ja lopputulos nopeuttaa osaltaan pikajunaliikennettä sekä Kytömaan tavaraliikenneraiteella saadaan Oikoradan tavarajunat pois lähiliikenneraiteilta. Sopimusvaltuuden tarkistuksella hankkeessa rakennetaan Kytömaa—Ainola välille nykyisten raiteiden molemmin puolin lisäraiteet lähijunaliikenteelle melusuojuuksineen ja Kytömaalle tavaraliikenteen raide. Lisäksi hankkeessa toteutetaan Keravalla liityntäpysäköintiratkaisut Keravan kaupungin kanssa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021	2022—	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Keskeneräiset väylähankkeet	293 150	249 000	170 658	55 000	802 808
Uudet väylähankkeet	3 000	13 000	42 500	42 500	101 000
Menot yhteensä	296 150	262 000	213 158	97 500	903 808

Aikaisempien vuosien valtuuksia arvioidaan uusittavan noin 470 milj. euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Helsinki-Riihimäki -rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaiheen valtuuden tarkistus	3 000
Helsinki-Riihimäki-rataosan kapasiteetin lisääminen, määrärahan ajoitusmuutos	-15 000
Vt 4 Kirri-Tikkakoski moottoritie, määrärahan ajoitusmuutos	-15 000
Väylähankkeiden määrärahatarpeiden muutos	-10 800
Väylähankkeiden suunnittelun määrärahatarpeen muutos	-1 000
Yhteensä	-38 800

2019 talousarvio	296 150 000
2018 talousarvio	334 950 000
2017 tilinpäätös	308 100 000

(78.) Eräät väylähankkeet (siirtomääräraha 3 v)

2017 tilinpäätös	54 400 000
------------------	------------

79. Elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 118 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää väyläverkon kehittämisinvestointien toteuttamisesta elinkaarihankkeina aiheutuviin menoihin.

Valtuus

Liikennevirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia hankkeeseen E18 Muurla—Lohja siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sitoumukset mukaan lukien enintään 730 milj. euroa.

Liikennevirasto oikeutetaan tekemään aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Selvitysosa: Momentille budjetoidaan kaikkien elinkaarihankkeiden valtion rahoitusosuuden edellyttämät määrärahat. Vuonna 2019 momentilta rahoitetaan neljää elinkaarihanketta.

Hanke-erittely

	Hyväksytty	Valmis liikenteelle	Sopimusvaltuutus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2019 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Keskeneräiset elinkaarihankkeet						
E18 Muurla—Lohja	LTA I 2004	2008	730,0	411,3	34,0	284,7
E18 Koskenkylä—Kotka	TA 2010	2014	650,0	254,8	50,0	345,2
E18 Hamina—Vaalimaa	TA 2014	2018	660,0	60,0	30,0	570,0
Hailuodon kiinteä yhteys	TA 2018	2021	116,9	2,0	4,0	110,9
Yhteensä			2 026,9	728,1	118,0	1 310,8

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021	2022—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2019 tehdyt sitoumukset	118 000	112 800	115 800	1 022 203	1 368 803

Aiemmin päätetyn hankkeen valtuuden tarkistus:

Hankkeen E19 Muurla—Lohja sopimusvaltuutta korotetaan 30 milj. eurolla 700 milj. eurosta 730 milj. euroon. Korotus aiheutuu valtuusseurannasta tapahtuneesta muutoksesta indeksiosuuden viemisestä osaksi valtuuden käyttöä, sähköveron korotuksesta ja kiristyneistä turvallisuusmääräyksistä kunnossapidossa, ennakoitua suuremmista lisäsojimuksista sekä niukasta muutostyövarauksesta pitkän sopimuskauden varalle. Valtuuden korotusta vastaava määrärahatarve kohdistuu vasta myöhemmille vuosille.

Aikaisempien vuosien valtuuksia arvioidaan uusittavan noin 400 milj. euroa. Valtuuksien uusiminen aiheutuu hankkeiden etenemisen mukaan tehtävistä sopimuksista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Väylähankkeiden määrärahatarpeen muutos	-7 000
Yhteensä	-7 000
2019 talousarvio	118 000 000
2018 talousarvio	125 000 000
2017 tilinpäätös	107 000 000

20. Liikenteen viranomaispalvelut

Selvitysosa: Liikenteen viranomaispalveluilla turvataan liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta sekä luodaan edellytyksiä liikennejärjestelmän ja siihen liittyvien palvelujen innovatiiviseen kehittämiseen.

01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 46 213 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen, rahoitus- ja maksuosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa kaikkien liikennemuotojen viranomaispalveluista. Liikenteen viranomaispalvelut liittyvät liikennejärjestelmän turvallisuuteen, tietovarantoihin, toimintavarmuuteen ja markkinoihin.

Liikenteen turvallisuusviraston tehtävänä on muun muassa:

- liikenteen verotus-, rekisteröinti- ja valvontatehtävät
- liikennejärjestelmän lupa- ja valvontatehtävät
- liikennealan koulutukseen ja tutkintojen järjestämiseen liittyvät tehtävät
- viraston toimialaan kuuluvat liikennemarkkinoihin liittyvät tehtävät
- liikenteen turvallisuuden edistämiseen ja liikenteen ympäristövaikutuksiin kuuluvat tehtävät
- liikenteen viestintä- ja valistustehtävät
- liikennejärjestelmän toimivuuden varmistaminen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Liikenteen turvallisuusviraston Trafín rooli yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden ja hallinnonalan painopisteiden toteuttamisessa on:

- edistää liikenteen palvelumarkkinoiden ja asiakaslähtöisten palvelujen syntymistä mahdollistavalla sääntelyllä, suunnitelmallisella vaikuttamisella ja kokeiluilla
- ohjata kuluttajakysyntää liikenteen energiareformia tukevilla palveluilla
- edistää vaihtoehtoisia käyttövoimia hyödyntävien henkilöautojen käyttöönottoa hankintatuki- ja konvertointituki-ohjelman avulla
- avata ja hyödyntää tietoa uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja liikennepalvelujen aikaansaamiseksi
- turvata liikenne- ja viestintäyhteyksiä parantamalla liikenteen toimintavarmuutta ja turvallisuutta.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Liikenteen turvallisuusvirastolle vuodelle 2019 seuraavat keskeiset toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja muita tavoitteita.

Tulostavoite	2017 toteuma	2018 tavoite	2019 tavoite
--------------	-----------------	-----------------	--------------

TUOTOKSET JA LAADUNHAL- LINTA

1. Liikenteen ja viestinnän palvelu- markkinat ja palvelut

*Liikennejärjestelmän sääntely on tar-
koituksenmukaista ja mahdollistaa
toimialan kehityksen.*

Ajoneuvojen liikennekelpoisuuspal-
velujen kehittäminen käyttäjäystäväl-
lisemmäksi

Katsastustoiminnan laadun-
valvontaa koskeva suunnitel-
ma on laadittu ja siinä esitet-
tyihin toimenpiteisiin on ryh-
dytty.

Katsastuslainsäädäntöä kos-
kevien muutosten seuranta ja
toteutuneiden vaikutusten ar-
viointi on tehty vuoden lop-
puun mennessä.

Tulostavoite	2017 toteuma	2018 tavoite	2019 tavoite
	Digitaalisten ajoneuvopalveluiden (rekisteröinti, verotus, tyyppihyväksyntä käyttöaste) on lisääntynyt.	1) Rekisteröinnin digitaalisten itsepalvelujen käyttöaste on yli puolet. 2) Verotuksen digitaalisten palvelujen käyttöaste on kasvanut. 3) Digitaalisesti saapuneiden tyyppihyväksyntähakemusten osuus on kasvanut. 1) Katsastukseen liittyvien sääntelymuutosten edellyttämät toimenpiteet on otettu käyttöön 20.5.2018 mennessä. 2) Tietojärjestelmien jatkokehittäminen - projektin toteutus on aloitettu.	Trafin digitaalisten palvelujen määrä on lisääntynyt. Ajoneuvojärjestelmien jatkokehittäminen on käynnissä. On otettu käyttöön tieliikenteen uusia EUCARIS-sopimuksen tiedonvaihtoon liittyviä palveluita.
Kuljettajien lupa- ja kelpoisuuspalveluiden kehittäminen käyttäjäystävällisemmäksi	1) Sähköistämisen käyttöönotto on toteutunut. 2) Toimenpiteet tutkintopainotteiseen malliin siirtymiseksi on tehty. 3) Mobiiliajokorttikokeilu on käynnistetty.	Sähköistäminen on edennyt suunnitelman mukaisesti. On toimeenpantu tarvittavat muutokset ajokorttiuudistukseen liittyen. On uudistettu tutkinto ja sen laadunvarmistuksen suunnitelma otettu käyttöön. Liikennepalvelulain mukaiset uudet tehtävät on otettu haltuun.	Tutkintopainotteisen ajokorttikoulutuksen seuranta ja toteutuneiden vaikutusten arviointi on tehty. Liikennelääkärijärjestelmää on kehitetty.
Liikenteen markkinoiden tasapuolisuuden parantaminen, markkinoille tulon esteiden purkaminen ja palveluiden laadun varmistaminen.	Valmius Liikennekaaren mukaisten toimenpiteiden käyttöönottoon on tuotettu.	Liikenteen markkinoiden tilakuvaan on sisällytetty liikenteen palvelulain seuraaminen.	Markkinatilannekuva on kehitetty siten, että sen avulla pystytään seuraamaan markkinoiden kehittymistä mahdollisimman reaaliaikaisesti liikennepalvelulain voimaantultua.
Riski- ja suorituskykyperusteisen toimintatavan käyttöönotto.		Riski- ja suorituskykyperusteinen toimintatapa on arvioitu: 1) Sisäinen arviointi on tehty. 2) Ulkopuolisen arvioinnin kilpailutus on tehty.	Trafin toimintatavasta ja sen vaikutuksista on tehty selvitys ja toimintasuunnitelma jatkokehittämisestä vuoteen 2020 asti.
Rautatiekilpailun edistäminen			Rautatiekilpailua on edistetty varmistamalla, että toimijoiden lupien ja todistusten myöntäminen ei viivästy Trafin vastuulla olevista syistä.

2. Liikenteen energiareformi

Fossiilisten polttoaineiden käyttö vähentyy (hiiletön liikenne).

Tulostavoite	2017 toteuma	2018 tavoite	2019 tavoite
Ajoneuvokannan uudistaminen	1) Autovertaamo on laajennettu, 2) Vaihtoehtoisia käyttövoimia hyödyntävien henkilöautojen käyttöönottoa tukeva kampanja on järjestetty, 3) Ajoneuvokannan tilakuva on tuotettu.	1) Energiamerkin latausten määrä ulkoisista palveluista on yli 50 000 kappaletta vuodessa. 2) Vuoden 2017 kampanja on arvioitu ja jatkotoimenpiteistä on päätetty. 3) Ajoneuvokannan tilakuvan tunnettuutta on lisätty.	Autovalintakampanja on järjestetty ja vuoden 2018 kampanja analysoitu.
Tieliikenteen vastuullisten kuljetusten yleistäminen	Julkisen sektorin ajoneuvohankintoja ja kuljetuksia koskeva neuvontapalvelu on järjestetty.	Julkisen sektorin ajoneuvohankintoja koskevan neuvontapalvelun muodosta on päätetty ja palvelua on jatkettu vuoden 2017 kokemusten pohjalta.	Neuvontapalvelu on päivitetty uusien EU-säädösten mukaiseksi.
Lentoliikenteen hiilidioksidipäästöjen kehittyminen kestäväällä tavalla	On järjestäytytty kansallisesti ja on miehitetty ICAO:n ympäristösuojelukomitea CAEP:in alaisia työryhmiä ICAO:n päästöjen hyvitysjärjestelmän (GMBM) edistämiseksi.	Koordinaation ja työryhmien miehityksen toimivuus on arvioitu. Toimintaa on parannettu tulosten perusteella.	Kansallinen koordinaatio Helsinki-Green Hub-asian ja biopoltoaineiden saatavuuden edistämiseksi on organisoitu. Suomen lentoliikenteen päästötödan saatavuus on selvitetty.
Vaihtoehtoisten ja puhtaampien polttoaineiden käytön lisääntyminen merenkulussa	Kv. neuvotteluja varten on tuotettu ehdotukset, jotka turvaavat ympärivuotisen kustannustehokkaan merenkulun.	KV-vaikuttamissuunnitelman mukaiset toimenpiteet 2018 on tehty: - Alusten kapasiteettia koskevin jääluokkakertoimien uudistaminen.	On tehty selvitys alusten vaihtoehtoisten polttoaineiden/käyttövoimien käytöstä ja tulevista suunnitelmista Suomessa. Alusten LNG:n käytön toimintasuunnitelma on päivitetty.

3. Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet

Tieto on lisännyt uutta liiketoimintaa.

Liikenteen tietojen ja MyDatatoimintamallin hyödyntäminen uuden liiketoimintamallin mahdollistamisessa.	1) Trafin tietoon perustuvien palvelujen määrä on kasvanut vähintään 5 %.	Suostumusten hallinnassa on hyödynnetty MyDatamallia (Mahdollistamalla pääsy omiin rekisteritietoihin rajapinnan kautta VN:n periaatepäätös huomioiden.)	MyData-mallia hyödynnetään omien rekisteritietojen hallinnassa. ICT-arkkitehtuuria on kehitetty mahdollistamaan digitaalisten palveluiden käyttöönotto.
	2) Trafin Tietopalvelutehtaan toteutus on edennyt suunnitellusti (ICT-ratkaisu ja tietotuotteet).	Trafin tietopalvelutehtaan toteutus on edennyt suunnitellusti ja hallinnonalan yhteinen liikenne- ja viestintätiedon avoimen datan ohjelma huomioiden.	Trafin tietoon liittyviä palveluita on kehitetty tietoon perustuvan toimialan liiketoiminnan lisäämiseksi.
Logistiikan ja kuljetussektorin sekä satamien digitalisaation vahvistamisesta annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen toteuttaminen.			Liikennelabran toimintaa on kehitetty valtioneuvoston Logistiikan digitalisaatio -periaatepäätöksen mukaisesti. Tavaraliikenteen asiakirjojen digitalisaatiota koskevan EU-lainsäädännön toimeenpano.

Tulostavoite	2017 toteuma	2018 tavoite	2019 tavoite
			On luotu edellytykset toteuttaa ITS Day 1 -palvelut nimeillä runkoverkon osilla mobiiliverkkoa hyödyntäen.
4. Luottamus digitaalisiin palveluihin			
<i>Tietojärjestelmät ja tieto ovat laadukkaita ja tietoturvallisia.</i>			
Uusien digitaalisen tiedon hyödyntämiseen perustuvien liikennepalvelujen tietoturvan, tietosuojaan sekä liikenneturvallisuuden varmistaminen.	1) Trafi II tietotilinpäättös on laadittu (muun muassa tietosuoja-asetuksen mukaisuus ja tiedon elinkaari Trafissa) 2) Trafian tiedonhallinnan prosessi on hyväksytty ja tiedonhallinnan parhaat käytännöt kuvattu.	Trafi on käynnistänyt virastojen ja yritysten kanssa toimenpiteet automatisoituvan liikenteen luottamusverkon kehittämiseksi.	Luottamusverkosto on aloittanut toimintansa ja jakaa keskenään automaattisen liikenteen turvallisuuden edistämistä koskevia tietoja.
		On tuotettu valmius NIS-direktiivin kansalliseen toimeenpanoon valvontatoiminnan järjestämiseksi.	Liikenteeseen kohdistuvien NIS-velvoitteiden vaikutuksista liikennejärjestelmän ja palveluntarjonnan turvallisuudelle on tehty arvio.
<i>Liikenteen ja viestinnän digitaaliset palvelut esteettömiksi</i>			
Liikenteen ja viestinnän digitaalisten palveluiden esteettömyyden toimenpideohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutuminen		Esteettömyysohjelman 2017 mukaiset toimenpiteet on toteutettu.	Liikenteen ja viestinnän digitaalisten palveluiden esteettömyyden toimenpideohjelman toimenpiteet on toteutettu ja tavoitteiden toteutumisen tilasta on annettu väliraportti.
5. Liikenne- ja viestintäverkot			
<i>Liikennejärjestelmän toimintavarmuus ja turvallisuus on parantunut.</i>			
Järjestelmätason kehittäminen	1) Liikennejärjestelmän tilakuvakokonaisuus on konseptoitu ja sitä kehitetään suunnitelman mukaisesti. 2) Valittu tekninen alusratkaisu on pilotoitu.	Toimialan riskien arviointikyky, varautumissuunnittelu ja resilienssikyky ovat parantuneet.	Liikennejärjestelmätasoinen häiriöliiketoiminta on parantunut ja toimijoiden vastuut ovat selvät.
Häiriötilanteiden hyödyntäminen		Viraston operatiivinen toiminta vakavissa häiriötilanteissa on parantunut.	Häiriötilannekyvykkyyttä on kehitetty edelleen yhteistyössä ja kerätyn palautteen perusteella.
Uusien toimintatapojen käyttöönotto		Etälennonjohtokonseptin toimintamalli mahdollistaa useamman kuin yhden lentotason liikenteen johtamisen etänä.	Etälennonjohtokonseptin käyttöönoton edellytykset tunnustettu ja Trafian valmius käyttöönotolle parannettu. Miehistämättömien ilma-alusten ilmatilavaraushakemusten käsittelyaikaa on lyhennetty ja menettely on sujuvoitettu

Tulostavoite	2017 toteuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<i>Suomi on 5G-tekniikan kärkimaa</i>			palvelemaan paremmin toiminnanharjoittajia.
Viestintäverkot mahdollistavat uudet liikenteen ja logistiikan palvelut	On edistetty aktiivisesti Viestintäviraston vetämää 5G-hanketta ja toteutettu hanke-suunnitelmassa määritellyt toimenpiteet	On edistetty aktiivisesti Viestintäviraston vetämää 5G-hanketta ja toteutettu hanke-suunnitelmassa määritellyt toimenpiteet	
<i>Rautatieliikenteen turvallisuus paranee</i>			Rautatieturvallisuuden kehittämisohjelman osana sekä ottaen huomioon rautatiekilpailun avaamisen ja siirtymän monitoimijaympäristöön Trafi on uudistanut ja valvonut tehostetusti rata-, raideliikenne- sekä VAK-lakien nojalla annettavia turvallisuusmääräyksiä, ja varmistanut näin lakien edellyttämien turvallisuusvaatimusten tarkentumisen ja toteutumisen käytännön tasolla. Virasto on kiinnittänyt erityistä huomiota tasoristeysten ja vaarallisten aineiden kuljetusten turvallisuuden parantamiseen. Turvallisuusmääräysten valmistelussa on varmistettu, että turvallisuusvaatimusten toteuttamisessa voidaan hyödyntää erityisesti uusien digitaalisten palveluiden, automaation ja paikantamisen mahdollistamia kustannustehokkaita keinoja.
Palvelutaso			
Asiakastytyväisyys, asiakkaat (asteikko 1—5)	3,7	3,6	3,6
Asiakastytyväisyys, sidosryhmät (asteikko 1—5)	3,7	3,6	3,6
TOIMINNALLINEN TEHOKUUS			
Tuottavuus			
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, % (kolmen vuoden keskiarvo, %)	102	100...106	100...106
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, % (kolmen vuoden keskiarvo)	148	126...133	115...122

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon momentille 11.19.05 budjetoitua lentoliikenteen valvontamaksua vastaavat menot 12,5 milj. euroa, katsastustoiminnan valvontamaksua vastaavat menot 7,3 milj. euroa ja kaupunkiraide-

liikenteen valvontamaksua vastaavat menot 40 000 euroa. Ajoneuvoverotustehtävän menot ovat 12,2 milj. euroa. Keskeisimmät julkisoikeudelliset suoritteet tulonmuodostuksen kannalta ovat tieliikenteen ajoneuvojen rekisteröintiin, ajokokeisiin, tutkintoihin ja ajokortteihin liittyvät suoritteet sekä erilaiset henkilöiden pätevyteen liittyvät suoritteet.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	129 153	132 968	132 328
Bruttotulot	89 484	86 115	86 115
Nettomenot	39 669	46 853	46 213
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	30 082		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	37 197		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
Julkisoikeudelliset suoritteet	77 722	75 115	80 274
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	11 156	11 000	9 350
Tuotot yhteensä	88 878	86 115	89 624
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
Julkisoikeudelliset suoritteet	75 100	75 115	80 238
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	8 622	9 106	8 885
Kustannukset yhteensä	83 722	90 856	89 123
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)			
Julkisoikeudelliset suoritteet	2 622	-	-
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	2 534	1 894	465
Kustannusvastaavuus yhteensä	5 156	1 894	501
Kustannusvastaavuus, %			
Julkisoikeudelliset suoritteet	103	100	100
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	129	121	105
Kustannusvastaavuus, % yhteensä	106	102	101

Veroluonteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Tuotot	20 121	19 800	18 275
Kustannukset	18 053	19 800	18 275
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-)	2 068	-	-
Kustannusvastaavuus, %	111	100	100

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Katsastuksen valvontamaksun tarkistus			-357
Lentoliikenteen valvontamaksun tarkistus			-1 168
Liikennepalvelulaista aiheutuvat uudet tehtävät			960
Työkoneiden markkina- ja valvonta			100
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-16
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)			-7
Lomarahojen alentaminen (Kiky)			-14
Palkkaliikumasa säästö			-46
Palkkausten tarkistukset			532
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			-6
Toimintamenojen tuottavuussäästö			-247
Toimintameno säästö (HO 2015)			-350
Toimitilameno säästö (HO 2015)			-196
Työajan pidentäminen (Kiky)			-11
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-58
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen			163
Vuokramenojen indeksikorotus			11
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö			-33
Tasomuutos			3
Yhteensä			-740

2019 talousarvio	46 213 000
2018 talousarvio	46 953 000
2017 tilinpäätös	46 784 000

40. Ajoneuvojen romutuspalkkio (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 0 euroa.

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2019 talousarvio	—
2018 talousarvio	8 000 000

41. Tieliikenteen turvallisuustoiminnan edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 9 100 000 euroa.

Määrärahasta saa myöntää avustusta tieliikenteen turvallisuustoiminnan edistämiseen myönnettävästä valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1207/2016) mukaisesti:

- 1) yleiseen tieliikenteen turvallisuustoimintaan
- 2) kehittämishankkeisiin, kokeiluihin ja turvallisuustutkimukseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla edistetään tieliikenteen turvallisuutta koskevien liikennepoliittisten tavoitteiden toteutumista. Määräraha perustuu vakuutusyhtiöiltä kerättävään liikenneturvallisuusmaksuun, joka tuloutetaan momentille 11.19.05.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Yleinen tieliikenteen turvallisuustoiminta	8 900
Kehittämishankkeet, kokeilut ja turvallisuustutkimus	200
Yhteensä	9 100
2019 talousarvio	9 100 000
2018 talousarvio	9 100 000
2017 tilinpäätös	9 100 000

42. Sähkökäyttöisten henkilöautojen sekä henkilöautojen kaasu- ja etanolikonversioiden hankinta- ja konversiotuki
(siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 6 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää romutuspalkkiosta, sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- ja etanolikonversioiden tuesta annetun lain (971/2017) mukaisen avustuksen maksamiseen joko uuden täyssähkökäyttöisen henkilöauton hankintaa tai pitkäaikaisvuokrausta varten tai henkilöauton muuntamiseksi kaasu- tai etanolikäyttöiseksi.

Selvitysosa: Tuen tavoitteena on edistää autokannan uudistumista siten, että yhä useampi henkilöauto toimisi vaihtoehtoisilla käyttövoimilla tai polttoaineilla (sähkö, bio- ja maakaasu, korkeaseosetanoli) ja vähentää samalla liikenteestä aiheutuvia haitallisia päästöjä.

2019 talousarvio	6 000 000
2018 talousarvio	6 000 000

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

Selvitysosa: Merenkulkupolitiikan tavoitteena on turvata Suomen kauppalaivaston myönteinen kehitys, suomalaisten merenkulkijoiden työllisyys ja huoltovarmuus. Oman kauppalaivaston tarvetta korostaa Suomen syrjäinen sijainti ja ulkomaankaupan riippuvuus merikuljetuksista Itämeren yli. Jo pelkästään huoltovarmuusnäkökohdat edellyttävät riittävän suurta kotimaista tonnistoa. Kauppalaivaston määrä on viime vuosina asteittain noussut. Suomalaisten alusten osuus merikuljetuksista on vakiintunut hieman yli 30 prosentin tasolle (tuonnissa runsas 40 %, viennissä hieman yli 20 %).

Kaukoliikenteessä joukkoliikenteen peruspalvelutasoa voidaan turvata ostamalla liikennettä tai myöntämällä yksinoikeuksia julkisen palveluvelvoitteen vastineeksi silloin kun riittävät yhteydet eivät synny markkinaehtoisesti. Perus-

palvelutasoa tarkastellaan liikennejärjestelmätasolla joten riittää, että määränpäähen päästään yhtäkin liikennemuotoa käyttäen.

Joukkoliikennejärjestelmää kehitetään vahvasti palvelutasojattelun suuntaan. Palvelutaso perustuu asiakastarpeisiin, yhteiskunnallisiin tavoitteisiin sekä käytettävissä oleviin resursseihin. Neljällä suurimmalla kaupunkiseudulla tavoitteena on yksityisautoilun kanssa kilpailukykyinen joukkoliikenne erityisesti työmatkoilla. Keskisuurilla kaupunkiseuduilla pyritään houkuttelevaan joukkoliikenteen tarjontaan. Pienillä kaupunkiseuduilla ja kaupunkiseutujen läheisillä haja-asutusalueilla pyritään joukkoliikenteen peruspalvelutasoon.

Joukkoliikennelain mukaisesti joukkoliikenteen järjestämistavat muuttuivat 1.7.2014 alkaen. Muutos tapahtuu asteittain 2.12.2019 mennessä. Muutos vaikuttaa myös valtionavustuksella tuettaviin lipputyyppeihin.

Saaristoliikenteen lauttojen ja yhteysalusten palvelut turvataan nykytasolla.

42. Valtionavustus koulutuksesta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 841 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseen rautatieliikenteen ammattikoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu rautatiealan toimijoista riippumattomalle ja laaja-alaista rautatiealan ammatillista koulutusta eri tehtäviin tarjoavalle oppilaitokselle tai osakeyhtiölle.

2019 talousarvio	841 000
2018 talousarvio	841 000
2017 tilinpäätös	841 000

43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 96 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaisen tuen maksamiseen kauppa-alusluetteloon merkityille aluksille.

Selvitysosa: Aluksille maksettava tuki vastaa yleisesti verovelvollisten merenkulkijoiden osalta merenkulkijan kauppa-alusluetteloon merkityltä alukselta saamasta merityötulosta toimitettujen ennakonpidätysten sekä työnantajan merimieseläkevakuutusmaksun, tapaturmavakuutusmaksun sekä työttömyysvakuutusmaksun määrää. Rajoitetusti verovelvollisten osalta tuki vastaa vain toimitetun lähdeveron ja työnantajan maksaman sosiaaliturvamaksun määrää.

Vuonna 2019 tukea maksetaan 1.7.2018—30.6.2019 välisenä aikana syntyneistä kustannuksista. Matkustaja-aluksilla, jotka saavat kuljettaa enemmän kuin 120 matkustajaa, tuki vastaa verohallinnolle toimitettujen ja maksettujen työnantajasuoritusten osalta ennakonpidätysten, työnantajan sosiaaliturvamaksujen sekä lähdeveron määrää ajalta 1.11.2019—31.10.2019.

Vuonna 2017 tukea maksettiin 89,2 milj. euroa. Kauppa-alusluettelossa arvioidaan vuonna 2019 olevan 115 tuen piiriin kuuluvaa alusta, joista 101 on lastialuksia ja 14 matkustaja-aluksia. Luetteloon merkittyjen alusten bruttovetoisuuden arvioidaan olevan yhteensä noin 1 500 000 tonnia.

2019 talousarvio	96 000 000
2018 talousarvio	101 420 000
2017 tilinpäätös	89 211 901

51. Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Saimaan alueen luotsaukseen luotsauslain (940/2003) mukaisen luotsauksen hintatuen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Luotsauslain mukaan Saimaan kanavalla ja Saimaan vesistöalueella peritään alennettuun yksikköhintaan perustuvaa luotsausmaksua. Alennettu yksikköhinta on enintään kaksi kolmasosaa varsinaisesta yksikköhinnasta. Tämän johdosta liiketaloudellisesti kannattamatonta Saimaan alueen lakisääteistä luotsausta varten on tarkoitus maksaa momentin mukaista hintatukea luotsauspalveluja tuottavalle yhtiölle.

Luotsausmatkat ovat Saimaan alueella huomattavasti pidemmät kuin meriliikenteessä. Yleisen luotsausmaksun ja Saimaan luotsausmaksun välistä erotusta korvataan siten, että se on enintään Saimaan alueen (ml. kanava) alijäämän suuruinen.

2019 talousarvio	4 200 000
2018 talousarvio	4 200 000
2017 tilinpäätös	4 200 000

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 90 274 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) liikenteenharjoittajille maksettaviin korvauksiin julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten mukaisesti siten kuin palvelusopimusasetuksessa (EY) N:o 1370/2007 säädetään
- 2) liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) III osan 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen avustusten maksamiseen liikennepalvelujen käyttäjille
- 3) junaliikenteen palvelujen ostoihin
- 4) lentoliikenteen palvelujen ostoihin
- 5) Merenkurkun laivaliikenteen palvelujen ostoihin
- 6) alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoihin sekä hintavelvoitteiden korvaamiseen ja lippujärjestelmän perustamis- ja käyttökustannuksiin
- 7) suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tukemiseen
- 8) keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tukemiseen
- 9) joukkoliikenteen kehittämishankkeisiin ja muihin joukkoliikenteen käyttöä edistäviin menoihin sekä liikkumisen ohjaukseen.

Määrärahasta saa myöntää avustusta joukkoliikenteen valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1273/2013) mukaisesti kunnille ja muille yhteisöille.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) mukaisiin menoihin sekä eräisiin muihin joukkoliikenteen palvelujen tuottamiseen ja joukkoliikenteen edistämiseen ja kehittämiseen sekä liikkumisen ohjaukseen osoitettaviin menoihin.

Joukkoliikenteen valtionavustuksista annettu valtioneuvoston asetus on tarkoitus muuttaa vastaamaan liikenteen palveluista annettua lakia.

Joukkoliikennelain mukaisesti joukkoliikenteen järjestämistavat muuttuivat 1.7.2014 alkaen. Muutos tapahtuu asteittain 2.12.2019 mennessä. Joukkoliikenteen järjestämistavan muutos tarkoittaa sitä, että valtio korvaa alueellisia ostoja pääsääntöisesti liikenteenharjoittajille suoraan eikä enää avusta kuntia. Kunnat maksavat myös jatkossa osuutensa kustannuksista. Bruttomallilla järjestettävän liikenteen osalta valtio saa lipputulot, jotka budjetoidaan valtion talousarvion tuloihin. Näiden tulojen lisäksi budjetoidaan myös valtakunnalliseen lippu- ja maksujärjestelmään liittyviä muita tuloja. Vuoden 2019 osalta momentin mitoituksessa on otettu huomioon 2 500 000 euroa lipputuloina, jotka on budjetoitu tuloarviona momentille 12.31.10.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Junaliikenteen ostot	32 170
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittäminen	32 329
Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	13 250
Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	9 625
Lentoliikenteen ostot	1 000
Merenkurkun liikenne	250
Kehittämishankkeet	750
Liikkumisen ohjaus	900
Yhteensä	90 274

Junaliikenteen ostot

Valtion ja VR-Yhtymä Oy:n välinen uusi sopimus junaliikenteen ostoista vuosille 2016—2019 kattaa sekä junien kaukoliikenteen että Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alueen ulkopuolisen lähiliikenteen. Sopimuksen arvo nelivuotisella sopimuskaudella on 124,68 milj. euroa. Sopimuksella ostettavan liikenteen lisäksi VR-Yhtymä Oy on velvollinen hoitamaan henkilöjunaliikenteen yksinoikeutta koskevan käyttöoikeussopimuksen 3.12.2009—31.12.2019 mukaista liikennettä siten kuin liikenne- ja viestintäministeriö määrittelee.

Kaukojunaliikenteen tukemisessa tavoitteena on pitää yllä ja nostaa junaliikenteen palvelutasoa ja joukkoliikenteen kulkutapaosuutta. Junaliikenteen ostoilla tyydytetään tarpeelliseksi arvioituja alueellisia ja valtakunnallisia matkustustarpeita siltä osin kuin näitä palveluja ei pystytä järjestämään markkinaehtoisesti ja siinä laajuudessa kuin vuosittain tarkoitukseen myönnettävä määräraha riittää. Lähiliikenteen ostolla mahdollistetaan korkeampi palvelutaso kuin mihin suorat lipputulot antavat mahdollisuuden. Ostoilla mahdollistetaan liikennepoliittisesti tarpeelliseksi katsottava rautateiden lähiliikenne siinä laajuudessa kuin vuosittain tarkoitukseen myönnettävä määräraha riittää.

Energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden edistämiseksi ihmisten liikkumistottumusten muutosta tuetaan 2 milj. euron lisäyksellä raideliikenteeseen.

Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset rahoittavat maaseudun peruspalveluluonteista linja-autoilla ja takseilla harjoitettavaa joukkoliikennettä sekä siirtymäajan mukaisia seutu- ja työmatkalippuja koskevia hintavelvoitteita. Lisäksi ne hankkivat alueensa liikennettä kilpailutetuilla sopimuksilla, joiden rahoitukseen kunnat voivat osallistua.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten myöntämän tuen perusteet määritellään valtioneuvoston asetuksessa joukkoliikenneavustuksista. Joukkoliikenteen tuella kompensoidaan myös seutu-, kaupunki- ja työmatkalippujen hintavelvoitetta liikenteessä, jota liikennöidään siirtymäajan sopimuksilla. Tähän tarkoitukseen käytettävän rahoituksen edellytyksenä on, että kunta osallistuu julkisen palvelun velvoitteen kustannuksiin vähintään yhtä suurella osuudella kuin valtio.

Alueellisen ja paikallisen liikenteen kehittämistoimien painopisteenä ovat liikenteen suunnittelu ja henkilökuljetusten koordinoimisen edistäminen ja kehittäminen. Tämän lisäksi rahoitusta käytetään lippujärjestelmän perustamis- ja käyttökustannuksiin.

Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki

Valtio avustaa 13,25 milj. euron määrärahalla Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun seutujen joukkoliikennettä edellyttäen, että rahoitus on kytketty MAL-aiesopimuksessa sovittuihin kehittämistoimiin, joilla voidaan varmistaa rahoituksen vaikuttavuus ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi valtio rahoituksellaan myötävaikuttaa siihen, ettei liittyminen joukkoliikenteen järjestämisestä vastaavaan viranomaiseen aiheuttaisi kunnalle kohtuutonta kustannustaakkaa. Sopeutustoimien kohdistaminen suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukeen vaikuttaa myös MAL-aiesopimuksessa sovittuihin kehittämistoimien rahoittamiseen. Energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden edistämiseksi valtio avustaa suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen kehittämistä digitalisaation ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi 3,5 milj. eurolla.

Valtio avustaa suuria kaupunkiseutuja enintään 50 prosentilla hyväksyttävistä kustannuksista.

Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki

Valtio avustaa keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennettä yhteensä 9,625 milj. euron määrärahalla edellyttäen, että ne ovat laatineet aiesopimuksen joukkoliikenteen kehittämisohjelman toteuttamisesta ja että ne osallistuvat kehittämistoimien rahoitukseen vähintään 50 prosentilla hyväksyttävistä kustannuksista. Sopeutustoimien kohdistaminen keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukeen vaikuttaa myös kaupunkiseutujen kanssa tehdyissä aiesopimuksissa sovittujen kehittämistoimenpiteiden rahoittamiseen. Energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden edistämiseksi valtio avustaa keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen kehittämistä digitalisaation ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi 1,5 milj. eurolla.

Lentoliikenteen ostot

Lentoliikennettä voidaan ostaa paikkakunnille, joille matka-aika Helsingistä junalla on yli 3 tuntia. Säännöllisen lentoliikenteen ostolla turvataan erityisesti elinkeinoelämälle tarpeellisia yhteyksiä. Myös paikalliset ja alueelliset tahot osallistuvat kyseisten liikenteiden rahoittamiseen. Vuonna 2017 Helsingin ja Savonlinnan välisessä ostoliikenteessä matkusti noin 12 400 matkustajaa. Helsinki—Savonlinna-reitin säännöllisen lentoliikenteen sopimus on voimassa 8.1.2018—18.12.2020. Enontekiön kunnalle on asetettu julkinen palveluvelvoite ajalle 3.3.—14.4.2018. Enontekiön arvioidaan hakevan palveluvelvoitteen asettamista ja lentoliikenteen tukea myös vuonna 2019. Tuen myöntämisen edellytyksenä on jatkossakin, että kunta osallistuu rahoittamiseen vähintään 50 prosentilla.

Merenkurkun liikenne

Merenkurkun laivaliikenteen ostamisen tavoitteena on turvata ympärivuotinen matkustajalauttaliikenne Vaasan ja Uumajan välille. Vuoden 2014 alusta voimaan tullut kolmevuotinen sopimus päättyi vuonna 2016 ja sitä jatketaan sopimuksen mukaisilla 2+2 optiovuosilla (vuodet 2017—2020). Suomen valtion maksuosuus on enintään 50 % ostokustannuksista. Vuonna 2018 matkustajia arvioidaan olevan noin 190 000 henkilöä.

Kehittämishankkeet

Valtakunnallisella strategisella kehittämistoiminnalla pyritään edistämään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä, kilpailukykyä ja houkuttelevuutta pitkällä aikavälillä. Kehittämishankkeisiin kohdistetaan 0,75 milj. euroa. Kehittämishankkeiden valtion avustuksen edellytyksenä on, että valtionavustuksen saajat osallistuvat vähintään yhtä suurella panostuksella kustannuksiin ja että kehittämishankkeiden tulokset palvelevat myös valtakunnallisia joukkoliikenteen kehittämistavoitteita.

Liikkumisen ohjaus

Määrärahasta kohdistetaan 0,9 milj. euroa liikkumisen ohjaukseen. Liikkumisen ohjauksella myötävaikutetaan joukkoliikenteen ohella myös kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattamiseen erityisesti kaupunkiseuduilla. Keinoina on muun muassa informaatio-ohjaus, markkinointi ja palvelujen kehittämisen tukeminen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen ja digitalisaation tukeminen	1 500
Määrärahatarpeen muutos	-1 200
Yhteensä	300
2019 talousarvio	90 274 000
2018 talousarvio	89 974 000
2017 tilinpäätös	84 524 000

64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 13 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) saariston yhteysalusliikennepalveluihin ja niistä aiheutuviin kulutusmenoihin sekä selvityksiin ja tiedottamiseen
- 2) saariston yhteysalusliikenteen käyttämien laitureiden kunnostamiseen
- 3) yhteysalusliikennettä korvaavien yksityisluonteisten jätteiden kunnossapidon avustamiseen
- 4) aikaisempina vuosina ja varainhoitovuonna myönnettyistä valtuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Lisäksi määrärahasta saa myöntää avustuksia saariston kulkuyhteyksiä hoitaville liikenteenharjoittajille valtioneuvoston asetuksen (371/2001) mukaisin perustein.

Määräraha budjetoidaan avustusten osalta maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus oikeutetaan solmimaan vuonna 2019 viisivuotisia kokonaispalvelusopimuksia saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostamisesta enintään 35 200 000 euron kokonaiskustannusten määrästä.

Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostamiseen pitkäkestoisin sopimuksin myönnettyä valtuutta saa käyttää yhteyksalusliikennepalvelusopimusten solmimiseen vuonna 2019 siltä osin kuin valtuutta ei ole vielä käytetty.

Selvitysosa: Saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain (494/1981) mukaan valtion on pyrittävä huolehtimaan siitä, että saariston vakituisella väestöllä on käytettävissä kuljetuspalvelut.

Yhteysalusliikenne on Liikenneviraston vastuulla olevaa liikennettä ja se kattaa lähes kaikki Saaristomeren ja Suomenlahden vakituisesti asutut saaret, joihin ei ole tieyhteyttä. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hankkii yhteysalusliikennepalvelut kilpailuttamalla. Yhteysalusliikenteen matkustajamäärän vuonna 2019 arvioidaan olevan n. 170 000 henkilöä. Kokonaispalvelusopimuksista aiheutuvat menot matkustajaa kohden ovat noin 89 euroa/matka ja yhteysalusreittien varrella olevaa vakinaista asukasta kohden n. 21 000 euroa vuodessa.

Avustuksilla pyritään säilyttämään kulkumahdollisuudet sellaisten saaristoalueiden asukkaille, joilla ei ole käytettävissä yhteysalusliikennettä. Avustus kohdistuu lähinnä Suomenlahden sekä Turunmaan saariston henkilö- ja tavarakuljetusten järjestämiseen.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksella on voimassa olevat sopimukset Velkuan ja Utön yhteysalusreittialueiden liikennepalveluiden tuottamisesta vuosille 2014—2019. Utön sopimuksen solmimiseen on myönnetty sopimusvaltuus vuoden 2012 toisen lisätalousarviokäsittelyn yhteydessä ja Velkuan sopimuksen solmimiseen on myönnetty sopimusvaltuus vuoden 2013 ensimmäisen lisätalousarviokäsittelyn yhteydessä. Sopimukset päättyvät vuoden 2019 lopussa ja uusien sopimusten hankinta on tarkoitus käynnistää välittömästi vuoden 2019 alussa.

Lisäksi Varsinais-Suomen ELY-keskuksella on voimassa olevat sopimukset yhteysalusliikenteen liikennepalveluiden tuottamisesta Paraisten, Porvoon sekä Korppoon reiteille. Paraisten reitille on voimassa oleva sopimus vuosille 2016—2020. Sopimusvaltuus on myönnetty vuoden 2013 ensimmäisen lisätalousarviokäsittelyn yhteydessä. Porvoon reitille on voimassa oleva sopimus vuosille 2012—2020. Sopimusvaltuus on myönnetty vuoden 2011 kolmannessa lisätalousarviossa. Korppoon reitille on voimassa oleva sopimus vuosille 2013—2020. Sopimusvaltuus on myönnetty vuoden 2011 kolmannessa lisätalousarviossa ja valtuutta on täsmennetty vuoden 2012 toisessa lisätalousarviossa. Edellä mainitut sopimukset päättyvät vuoden 2020 lopussa. Uusien sopimusten mukainen kokonaispalvelu Paraisten, Porvoon sekä Korppoon reittialueilla koskisi vuosia 2021—2025.

Uusilla valtuuksilla turvataan Velkuan, Utön, Paraisten, Porvoon sekä Korppoon reittien yhteysalusliikennepalvelujen ostaminen kokonaispalveluna, jossa palveluntuottajat vastaavat näillä reiteillä liikennöivien alusten hankinnasta ja ylläpidosta. Yhteysalusliikennepalvelut on tarkoitus kilpailuttaa vuoden 2019 aikana. Sopimusten mukainen kokonaispalvelu koskisi Velkuan ja Utön reiteillä vuosia 2020—2024 ja Paraisten, Porvoon sekä Korppoon reiteillä vuosia 2021—2025. Velkuan ja Utön reiteillä yhteysalusliikennepalveluista arvioidaan aiheutuvan menoja noin 3 460 000 euroa vuodessa. Paraisten, Porvoon ja Korppoon reiteillä yhteysalusliikennepalveluista arvioidaan aiheutuvan menoja noin 3 580 000 euroa vuodessa. Tarvittavien valtuuksien suuruus perustuu nykyisten sopimusten hintatasoon sekä nykyiseen toimintamalliin.

Aikaisempia vuosia korkeammalla määrärahasolla mahdollistetaan liikenteen toimivuuden ja palvelunkäyttäjien turvallisuuden kannalta tärkeiden laituri-investointien jatkaminen erillisen laituriohjelman mukaisesti vuosina 2019—2024.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määrärahatarpeen muutos	1 117
Yhteensä	1 117
2019 talousarvio	13 800 000
2018 talousarvio	12 683 000
2017 tilinpäätös	12 990 000

66. Yhteysalusliikennepalvelujen ostosopimukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 303 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) saariston yhteysalusliikennepalveluihin Kotka-Pyhtään ja Hiittisten reittialueilla ja niistä aiheutuviin kulutusmenoihin sekä selvityksiin ja tiedottamiseen

2) saariston yhteysalusliikenteen käyttämien laitureiden kunnostamiseen Kotka-Pyhtään ja Hiittisten reittialueilla

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Vuoden 2012 talousarviossa myönnettyä enintään 52,6 milj. euron valtuutta 10-vuotisten kokonaispalvelusopimusten tekemiseksi tarkistettiin vuoden 2013 talousarviossa arvonlisäverokannan korotuksen vuoksi enintään 53,030 milj. euroon.

Kotka—Pyhtään ja Hiittisten reittien yhteysalusliikennepalvelujen ostaminen kokonaispalveluina kilpailutettiin vuoden 2012 aikana. Palveluntuottajat ovat vastanneet Kotka—Pyhtään ja Hiittisten reiteillä liikennöivien alusten hankinnasta ja ylläpidosta. Sopimuksen mukainen kokonaispalvelu koskee vuosia 2014—2023. Yhteysalusliikennöintipalveluista arvioidaan aiheutuvan menoja n. 5 303 000 euroa vuodessa vuosina 2014—2023. Kotka—Pyhtään ja Hiittisten reiteillä matkustajamäärän vuonna 2018 arvioidaan olevan n. 30 000 henkilöä. Menot matkustajaa kohden ovat noin 170 euroa/matka ja yhteysalusreittien varrella olevaa vakinaista asukasta kohden noin 43 000 euroa vuodessa.

2019 talousarvio	5 303 000
2018 talousarvio	5 303 000
2017 tilinpäätös	5 303 000

40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen

Selvitysosa: Merkittävä osa yhteiskunnan palveluista tuotetaan ja kulutetaan viestintäpalveluja ja -verkkoja hyödyntäen ja niiden merkitys lisääntyy digitalisaatiokehityksen myötä. Toimialan viranomaistoiminnot rahoitetaan pääosin toimialalta kerättävillä varoilla. Verkot ja palvelut tuotetaan pääosin markkinaehtoisesti kysyntään vastaten. Julkisia varoja käytetään varmistamaan peruspalveluiden saatavuus. Lisäksi mediatoimialan sopeutumista murrosvaiheessa edistetään viestintäpoliittisin toimin.

01. Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 145 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen. Niiden osalta määräraha budjetoidaan maksuperusteisena
- 2) EU:n rahoituksella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Viestintävirasto vastaa viestintätoimialan viranomaissääntely-, valvonta-, ohjaus-, hallinto- ja palvelutehtävistä. Viestintäviraston tehtävänä on muun muassa

- valvoa tele-, radio-, televisio- ja postitoimintaa ja myöntää niihin liittyviä toimilupia
- edistää sähköisen viestinnän toimivuutta, häiriöttömyyttä ja turvallisuutta sekä markkinoiden toimivuutta
- edistää tietoturva- ja yksityisyyden suojaa sähköisessä viestinnässä
- hoitaa radiotaajuuksia ja teletoimintaa sekä viestintäverkkojen ja -palvelujen numerointia ja tunnuksia koskevaa hallintoa
- selvittää radioviestinnän häiriöitä sekä verkko- ja viestintäpalveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia ja niiden uhkia
- kerätä tietoa ja tiedottaa verkko- ja viestintäpalvelujen saatavuudesta, laadusta, hinnoista ja toimivuudesta sekä tietoturvaloukkauksista ja niiden uhkista
- ohjata toimialansa teknistä toteutusta antamalla ohjeita, suosituksia ja määräyksiä sekä koordinoita telealan standardointia.

Viestintäviraston rooli hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisessa ja painopisteiden toteuttamisessa on edistää sähköisten palveluiden kehittymistä ja käyttöä sekä markkinoiden läpinäkyvyyttä, lisätä luottamusta digitaalisiin palveluihin ja toimintatapoihin, varmistaa viestintäverkkojen toimintavarmuutta, peruspalvelujen saatavuutta ja toimivuutta.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Viestintävirastolle vuodelle 2019 seuraavat keskeiset toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja muita tavoitteita.

Tulostavoite	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
--------------	-------------------	-----------------	-----------------

TUOTOKSET JA LAADUNHAL- LINTA

Liikenteen ja viestinnän palvelut ja palvelumarkkinat

Viestintävirasto edistää sähköisten palvelujen kehittymistä ja käyttöä.

Vaikutetaan teletoiminnan, tietoturvastrategian, esineiden internetin, robotiikan hyödyntämisen sekä liikenteen automaation standardointiin.

Viestintävirasto edistää markkinoiden läpinäkyvyyttä.

Viestintävirasto lisää käyttäjien tietoisuutta viestintäpalvelujen käytöstä ja kehityksestä. Kehitetään BCO-verkostoa. (Datan hyödyntäminen, digi-infran rakentaminen)

Edistetään postimarkkinoiden uusia liiketoimintamalleja

Kehitetään aluemäärittelyä.

Elinvoimainen media-ala

Monimuotoinen ja uudistuva media-ala

Sertifiointi- ja standardointielimien merkitys ICT-alan laite- ja palveluntuottajille sekä niiden asiakkaille on selvitetty ja viestitetty. Taajuksien käyttö liikenteen automaatisaatiossa (C-Roads, C-ITS) ja standardointiverkoston aktivoiminen.

Tiedonsuojausominaisuuksien sertifiointin tarve käyttäjien näkökulmasta sekä niiden vaikutus digitaalisia hyödykkeitä kohtaan koettuun luottamukseen on selvitetty. Taajuuksien käyttö liikenteen automaatisaatiossa (C-Roads, C-ITS) ja standardiverkoston aktivoiminen.

Toteutunut Julkaistaan kuidun saatavuustietoja ja lisätään kuluttajien tietoisuutta seuraavasta television teknologiasiirtymästä (DVB-T2). Kehitetään BCO-verkostoa.

Julkaistaan kuidun saatavuustietoja ja kehitetään MONITORi-palvelun sisältöä tarkemman alueellisen tiedon osalta. Kerätään käyttäjäpalautetta palvelun edelleenkehittämiseksi. Kehitetään BCO-verkostoa.

- Viestintävirasto toteuttaa postinumeron 17 §:n mukaisen aluemäärittelyn tarkastelun varhaisjakelualueisiin tehtyjen muutoksien perusteella sekä jatkaa postinumeroaluejakoa tarkemman aluemäärittelykriteeristön kehittämistä ja hyödyntämistä aluemäärittelyssä.

Viestintävirasto on aluemäärityksissään siirtynyt käyttämään postinumerojakoa tarkempaa aluemäärityskriteeristöä.

Tulostavoite	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
Edistetään langatonta laajakaistaa osoittamalla jatkossakin taajuuksia langattoman laajakaistan käyttöön ja samalla valmistaudutaan mediasisältöjen jakelun siirtymiseen yhä enenevässä määrin laajakaistaverkkoihin. (Digi-infran strategia, mediapoliittinen ohjelma)	- Lisätään itsesäätelyä ja tur-	Turvataan radioalan tulevai-	vataan radioalan tulevai-
Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet			
<i>Tieto on lisännyt uutta liiketoimintaa.</i>			
Vaikutetaan automaattisen liikenteen, tiedon hyödyntämisen ja satelliitinavigoinnin toteuttamiseen ja toteutetaan liikennekaaren sisältämän tiedon ja tietojärjestelmien yhdenmukaisuusvaatimukset.	- 1) Lippu-hankkeen kokeilut on toteutettu, luottamusver-	1) Lippu-hankkeen I-vaiheen kokeilut on toteutettu, luotta-	
	koston rakentaminen 2)Tietoturvaekosysteemi (HAVA-RO) luo uudenlaista tietoa ja edistää avoimia rajapintoja 3) Tuetaan valtioneuvoston PRS-periaatepäätöksen valmistelua 4) Tuetaan Galileo-ohjelman kehitystä Suomessa ja kehitetään paikannussignaalien häiriöiden ja häirinnän toteamis- ja sietokykyä rakentavaa ja ylläpitävää osaamista. Edistetään kansainvälisesti paikannussatelliitteihin liittyvää kyberturvallisuutta. 5) Tuetaan liikenneturvallisuuden luottamusverkostoa. 6) Viraston kaikki tieto (uusikin) avataan avoimen datan ohjelman mukaisesti.	musverkosto rakennettu, liikennepalvelulain II ja III vaiheet pantu täytäntöön ja ver-	
		kostoyhteistyö aloitettu. 2) Tietoturvaekosysteemi (HVARO) luo uudenlaista tietoa ja edistää avoimia rajapintoja. 3) Tuetaan valtioneuvoston PRS-periaatepäätöksen valmistelua. 4) Tuetaan Galileo-ohjelman kehitystä Suomessa ja kehitetään paikannussignaalien häiriöiden ja häirinnän toteamis- ja sietokykyä rakentavaa ja ylläpitävää kansainvälisesti paikannussatelliitteihin liittyvää kyberturvallisuutta. 5) Tuetaan liikenneturvallisuuden luottamusverkostoa. 6) Viraston kaikki avattavissa oleva tieto (uusikin) avataan avoimen datan ohjelman mukaisesti. 7) On tehty selvitys yhteistyössä Liikenneviraston kanssa meriliikenteen väylien viestintäyhteyksien tilanteesta, datan saatavuudesta sekä kehitystarpeista lisääntyvän meriliikenteen automaatiota ja etäohjausta varten.	
Luottamus digitaalisiin palveluihin			
<i>Liikenteen ja viestinnän digitaaliset palvelut esteettömiksi.</i>			
Liikenteen ja viestinnän digitaalisten palveluiden esteettömyyden toimen-	- -		Liikenteen ja viestinnän digitaalisten palveluiden esteettömyyden toimenpideohjelman

Tulostavoite	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite	
pideohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutuminen.			toimenpiteet on toteutettu ja tavoitteiden toteutumisen tilasta on annettu väliraportti.	
<i>Luottamus internetiin kasvaa</i>				
Kansalaisten ja organisaatioiden on mahdollista toimia turvallisesti internetissä tietoturvastrategian mukaisesti.	Aihetta käsittelevä Viestintäviraston teemakuukausi pidettiin syyskuussa. Kuukauden aikana julkaistiin useita käyttäjien yksityisyydensuojaa ja tietojen suojaamiseen liittyviä artikkeleita. Aihetta käsiteltiin laajasti myös julkaisuissa. Lisäksi tehtiin kokonaisuuden jatkoviestintä tukeva selvitys sovellusten käytöstä ja rekisteröidyn oikeuksista.	1) Ylläpidetään ja kehitetään tietoturvallisuuden tilannekuvaan luottamukseen perustuvan tiedonvaihdon avulla. 2) Vaikutetaan aktiivisesti ENISAssa. 3) Parannetaan luottamusta digitaalisiin palveluihin. 4) On tehty selvitys tietosuojasominaisuuksien tarpeesta käyttäjien näkökulmasta sekä niiden vaikutuksesta digitaalisia hyödykkeitä kohtaan koettuun luottamukseen.	1) Kehitetään digitaalisen yhteiskunnan tietoturvallisuutta, toimintavarmuutta ja yksityisyyden suojaa. 2) Ylläpidetään ja kehitetään tietoturvallisuuden tilannekuvaa luottamukseen perustuvan tiedonvaihdon avulla. 3) Vaikutetaan aktiivisesti ENISAssa. 4) Parannetaan luottamusta digitaalisiin palveluihin.	
Liikenne- ja viestintäverkot				
<i>Suomi on 5G teknologian kärkimaa.</i>				
Tuetaan suomalaista 5G testiympäristöä. Osallistutaan ja toteutetaan laajakaistan toimeenpano-ohjelmaa, maaseudun digitalisaation edistämistä sekä liikenteen automaation ja robotiikan kehittämistoimenpiteiden tiekarttaa 2017-2019. Viestintäverkot mahdollistavat uudet liikenteen ja logistiikan palvelut.		- Vaikutetaan WRC-19 valmisteluihin. Valmistelutyöt liittyen 5G-taajuuksien käyttöönottoon ja jakotapoihin, nykykäytön siirtäminen muille taajuuksille. Viestintäviraston vetämää 5G-hanketta on edistetty aktiivisesti ja toteutettu hankesuunnitelmassa määritellyt toimenpiteet. Yhteistyössä hallinnonalan toimijoiden kanssa hanke on saatu hallitusti käyntiin: 1. Verkosto on perustettu 2. Koikeilualueet on määritelty 3. Ensimmäiset teknologia POC:it on toteutettu.	Viestintäviraston vetämää 5G-hanketta on edistetty aktiivisesti ja toteutettu hankesuunnitelmassa määritellyt toimenpiteet.	
<i>Edistetään digitaalisen infran rakentamista</i>				
Valokuituyhteyksien saatavuus.		- Edistetään yhteisrakentamista ja uusia rakentamistekniikoita sekä lisätään tietoisuutta tulevaisuuden teknologioista ja sisäverkkorakentamisesta.	Edistetään yhteisrakentamista ja uusia rakentamistekniikoita sekä lisätään tietoisuutta tulevaisuuden teknologioista ja sisäverkkorakentamisesta.	
<i>Toimintavarmuuden edistäminen</i>				
Viraston riskiarviointikyky, häiriötilanteisiin liittyvä varautumissuunnitelu sekä toimialan palveluiden ja verkkojen resilienssikyky on parantunut.		- Varmistetaan tietoturvasuus, toimintavarmuus ja varautuminen virastorakenteita uudistettaessa. Yksittäisistä häiriötilanteista kootun tiedon hyödyntäminen selvityksissä ja toiminnassa.	Varmistetaan tietoturvasuus, toimintavarmuus ja varautuminen virastorakenteita uudistettaessa. Yksittäisistä häiriötilanteista kootun tiedon hyödyntäminen selvityksissä ja toiminnassa.	

Tulostavoite	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
TOIMINNALLINEN TEHOK- KUUS			
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	104	98	100
Veronluonteisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	110	98	100

Tulot perustuvat valtion maksuperustelain nojalla annettuun liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen taajuusmaksuista ja Viestintäviraston radiohallinnollisista suoritteista perittävistä muista maksuista (1028/2017), liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Viestintäviraston eräistä maksuista (660/2016) sekä lakiin valtion televisio- ja radio-rahastosta (745/1998).

Viestintävirasto perii tietoyhteiskuntamaksua sekä televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua tietoyhteiskuntakaarissa (917/2014) säädetyin perustein, postitoiminnan valvontamaksua postilaissa (415/2011) säädetyin perustein sekä sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajilta maksua laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista (617/2009) säädetyin perustein.

Tietoyhteiskuntamaksu 4 000 000 euroa, postitoiminnan valvontamaksu 1 300 000 euroa, televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu 930 000 euroa sekä varmennemaksu 240 000 euroa tuloutetaan momentille 11.19.04. Näistä toiminnoista aiheutuvat menot on otettu huomioon määrärahan mitoituksessa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	22 781	34 505	39 452
Bruttotulot	19 143	21 349	21 307
Nettomenot	3 637	13 156	18 145
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	-		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 412		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
Viestinnän julkisoikeudelliset suoritteet	19 050	21 319	21 121
Tuotot yhteensä	19 050	21 319	21 121
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
Viestinnän julkisoikeudelliset suoritteet	18 281	20 780	19 776
Kustannukset yhteensä	18 281	20 780	19 776

Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Viestinnän julkisoikeudelliset suoritteet	769	539	1345
Kustannusvastaavuus yhteensä	769	539	1345
Kustannusvastaavuus, %			
Viestinnän julkisoikeudelliset suoritteet	104	103	107
Kustannusvastaavuus, % yhteensä	104	103	107

Veroluonteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, Eräät viestinnän maksut, (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Tuotot	6 798	6 640	6 470
Kustannukset	6 153	6 727	6 510
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-)	645	-87	-40
Kustannusvastaavuus, %	110	99	99

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Digitaalisen yhteiskunnan tietoturvallisuuden ja toimintavarmuuden lisääminen	2 000
GovCERT-tietoturvapalveluiden rahoitus	430
Julkisesti säännellyn satelliittipalvelun (PRS) käyttöönotto	2 585
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-9
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-5
Palkkaliukumasäästö	-26
Palkkausten tarkistukset	216
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-2
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-57
Toimintameno säästö (HO 2015)	-100
Toimitilameno säästö (HO 2015)	-112
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-22
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	66
Vuokramenojen indeksikorotus	9
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-11
Tasomuutos	27
Yhteensä	4 989

2019 talousarvio	18 145 000
2018 talousarvio	13 156 000
2017 tilinpäätös	11 049 000

45. Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tuki (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 0 euroa.

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2019 talousarvio	—
2018 talousarvio	2 000 000
2017 tilinpäätös	1 000 000

50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Vuosina 2018 ja 2019 budjetoituja määrärahoja saa käyttää myös laajakaistahankkeen hallinnollisten tehtävien kustannuksiin enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen.

Valtuus

Viestintävirasto oikeutetaan solmimaan aiempien vuosien talousarvioissa myönnetyn valtuuden mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuutta ei ole käytetty.

Selvitysosa: Valtion tuen edellytyksenä on, että hankekohtaisesti kunnat sitoutuvat rahoittamaan oman osuutensa julkisesta rahoitustuesta. Julkinen rahoitustuki voi olla enintään 90 % hankkeen tukikelpoisista kustannuksista, mutta kuitenkin 15.7.2017 jälkeen käynnistyneissä hankkeissa enintään 100 %. Valtion rahoitusosuus on enintään 33 % laajakaistahankkeen tukikelpoisista kustannuksista ja kunnan rahoitusosuus 33 %. Kunnan rahoitusosuus on 8 % tai 21,78 % niissä kunnissa, joille laajakaistahankkeen rahoittaminen muutoin muodostaisi kohtuuttoman taloudellisen rasitteen kunnan taloudellinen kantokyky, laajakaistahankkeen laajuus ja tekninen toteuttamistapa, kunnan asukastiheys sekä hankkeen kunnan väestömäärään suhteutettu rakentamiskustannus huomioon ottaen. Valtion tukea myönnetään näissä tapauksissa vastaavasti korotettuna, kuitenkin enintään 58 % hankkeen tukikelpoisista kustannuksista, jos kunnan maksuosuus on 8 % ja enintään 44,22 %, jos kunnan maksuosuus on 21,78 %.

Valtioneuvosto on asettanut 4.12.2008 tehdyllä periaatepäätöksellä tavoitteeksi, että 31.12.2015 mennessä kaikkialla maassa on kysynnän mukaisesti saatavilla 100 megabitin yhteydet mahdollistava valokuitu- tai kaapeliverkko tai muu ominaisuuksiltaan näihin rinnasteinen verkko, johon liitettävällä enintään kahden kilometrin pituisella kiinteällä tai langattomalla tilaajayhteydellä ainakin 99 % vakinaisista asunnoista sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden vakinaisista toimipaikoista voidaan käyttää erittäin suuria yhteysnopeuksia vaativia viestintä- ja muita tietoyhteiskunnan palveluita. Tavoitetta ei toistaiseksi ole saavutettu. Myöntöpäätösten mukaisten verkkojen rakentaminen kuitenkin jatkuu edelleen ja Viestintävirastossa on vireillä merkittävä määrä tukihakemuksia. Tukea voidaan edelleen myöntää aiempina vuosina käyttämättä jääneiden valtuuksien mukaisesti.

Myöntämisvaltuutta arvioidaan uusittavan noin 7,2 milj. euroa. Valtuuden uusiminen aiheutuu laajakaistatukimyöntöpäätösten tekemisestä useana varainhoitovuonna. Hanketta rahoitetaan aikaisempina vuosina myönnettyistä määrärahoista, joita on jäänyt käyttämättä 25,6 milj. euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2019	2020	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	4 709	7 000	11 709
Vuoden 2018 sitoumukset	2 500	2 500	5 000
Menot yhteensä	7 209	9 500	16 709

2019 talousarvio	—
2018 talousarvio	—
2017 tilinpäätös	7 643 000

60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 518 615 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 3 §:n nojalla rahastoon tehtävään siirtoon.

Selvitysosa: Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain (745/1998) 3 §:n mukaan rahastolle suoritetaan korvaus valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:ssä säädetyn julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi. Määrärahan suuruus tarkistetaan vuosittain kustannustason muutosta vastaavasti, mutta poikkeuksellisesti tarkistuksesta luovutaan vuoden 2018 osalta. Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 §:n mukaan rahaston varoista käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamiseen vuosittain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu määrä. Varoja voidaan käyttää myös Yleisradio Oy:stä annetun lain 6 a §:ssä tarkoitettua ennakkoarvioinnin laatimisesta aiheutuvien palkkioiden maksamiseen ja rahaston hallinnoimiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää muutoinkin televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen.

Rahastoon tehtävä siirto Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi rahoitetaan yleisradioverolla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksikorotus 0,3 %	1 524
Indeksikorotus 1,8 %	9 143
Yhteensä	10 667

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	518 615 000
2018 talousarvio	507 948 000
2017 tilinpäätös	507 948 000

50. Sää-, meri- ja ilmastopalvelut

Selvitysosa: Ilmatieteen laitoksen tuottamalla tiedolla ilmakehästä ja meristä sekä sää-, meri- ja ilmastopalveilla edistetään turvallisuutta, hyvinvointia ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla ja poikkihallinnollisesti. Laitos on myös keskeisessä roolissa yhteiskunnan ilmastonmuutoksen sopeutumiseen tarvittavan perustiedon tuottamisessa.

01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 43 770 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Etelämanner-toiminnasta aiheutuviin menoihin
- 2) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen.

Valtuus

Ilmatieteen laitos oikeutetaan solmimaan Mars-tutkimusta koskevan METNET/MOI-hankkeen edellyttämiä sopimuksia siten, että niistä aiheutuu menoja aiemmat sitoumukset mukaan lukien enintään 1 536 000 euroa.

Selvitysosa: Ilmatieteen laitos tuottaa havainto- ja tutkimustietoa ilmastosta, ilmakehästä ja meristä sekä tarjoaa sää-, meri- ja ilmastopalveluja.

Ilmatieteen laitoksen tehtävänä on muun muassa

— tuottaa sääpalveluita ja fysikaalisia meripalveluita maan yleisen turvallisuuden, liikenteen, elinkeinoelämän ja kansalaisten tarpeisiin

— hankkia ja ylläpitää luotettavaa tietoa ilmakehän ja merien fysikaalisesta tilasta ja kemiallisesta koostumuksesta sekä niiden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan eri osa-alueilla ja kansainvälisesti

— tehdä ja edistää ilmatieteellistä tutkimusta, ilmastonmuutostutkimusta, fysikaalista merentutkimusta, polaarialueiden ja avaruuden tutkimusta sekä muuta alaan läheisesti liittyvää tutkimusta.

Ilmatieteen laitoksen rooli hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisessa ja painopisteiden toteuttamisessa on edistää sää-, olosuhde- ja varoituspalveluillaan erityisesti liikenteen ja viestinnän sujuvuutta, toimintavarmuutta ja turvallisuutta, tukea avoimen datan tuotannolla innovatiivisten sää- ja ilmastodataan perustuvien palvelumarkkinoiden syntymistä sekä luoda edellytyksiä reaaliaikaisten, laadukkaiden, turvallisten, ennakoitavien ja esteettömien palvelujen tuottamiselle.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Ilmatieteen laitokselle vuodelle 2019 seuraavat keskeiset toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja muita tavoitteita.

Tulostavoite	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
--------------	-------------------	-----------------	-----------------

**TUOTOKSET JA LAADUNHAL-
LINTA****1. Liikenteen ja viestinnän palvelu-
markkinat ja palvelut**

Siirrämme painopistettä ennusteissa vaikuttavuuteen asiakkaille.

Ilmatieteen laitoksen palvelut tuottavat lisäarvoa päätöksenteon tueksi (kyselytutkimus asteikko 1—5)	4,0	3,9	3,9
---	-----	-----	-----

Ilmatieteen laitos on toimialallaan ensisijaiseksi koettu tiedontarjoaja. Ennusteiden laatu on kiistatta paras Suomessa.

Sidosryhmien tyytyväisyys (asteikko 1—5)	4,1	4,0	4,0
--	-----	-----	-----

**2. Tiedon hyödyntäminen ja liike-
toimintamahdollisuudet**

Avointa dataa ja lähdekoodia sekä pilvipalvelujamme hyödynnetään tehokkaasti tutkimuksessa, palveluiden ja erityisesti automaattiliikenteen ke-

Tulostavoite	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<i>hittämisessä ja uuden liiketoiminnan tukena.</i>			
Valtioneuvoston periaatepäätöstä massadatan hyödyntämisestä liiketoiminnassa toteutetaan avoimen datan ja lähdekoodin käytöllä.	IL on laatinut avoimen datan markkinointi- ja viestintäsuunnitelman ja on osallistunut hallinnonalan yhteisiin avoimen datan kehittämistöihin.	On aloitettu tietotilinpäätöksen laatiminen. On laadittu tekninen tiekartta uudistuvan INSPIRE-vaatimusten täyttämiseksi. On saatu ensimmäiset ulkopuoliset avoimen lähdekoodin hyödyntäjät. On laadittu toimenpidesuunnitelma vaikuttavuuden parantamiseksi ja aloitetaan toteutus. Pilotoidaan tutkimusaineistojen avaamista ja laaditaan suunnitelma avoimista tutkimusaineistoista.	Tietotilinpäätös on otettu käyttöön. Vaikuttavuuden toimenpidesuunnitelman toteutus on käynnissä.
<i>Tutkimuksemme on vaikuttavaa ja palvelee tietoon perustuvaa päätöksentekoa.</i>			
Viittausten lkm web of science tietokannassa.	12 763	12 000	12 500
<i>Älykkään robotisaation ja automaation periaatepäätöksen toimeenpano sekä hallinnonalan yhteisen liikenteen automaation tiekartan toimeenpano.</i>			
On tuotettu uutta tietoa kytkeytyvän ja automaattisen liikenteen sääpalveluista ja -tiedoista. Tietoa on hyödynnetty palvelujen kehityksessä esim. tavarankuljetuksessa ja palveluilla on lisätty erityisesti tavarankuljetusten turvallisuutta ja ennakoitavuutta.		Tiekartta on valmis. On tuotettu ensimmäinen pilottipalvelu, jossa hyödynnetään tutkimustuloksia.	Tiekarttaa päivitetään tutkimustulosten perusteella. On saatu uusia tutkimusavauksia robotisaatioon: yhden autonomisen droonisääluotausaseman pilotointi. Uusien havaintmenetelmien kuten mobiilihavaintojen hyödyntäminen laajenee.
3. Liikenne- ja viestintäverkot			
<i>Suomessa on koko maan kattava pohjoismaiset synergiamahdollisuudet huomioiva säätutkaverkosto.</i>			
Tutkastrategia	Uusinta on toteutettu ja uudet tutkahankkeet etenevät suunnitellusti.	Uusi tutka-asema on toiminnassa Kuusamossa. Kainuun tutka-aseman paikka on karotoitettu. Kainuun ja Lappiin rakennettavan tutkalaitteiden kilpailutus on tehty ja toimittaja valittu v. 2018 loppuun mennessä.	Koillismaan/Kainuun tutka-asemista ensimmäinen on otettu operatiiviseen käyttöön.
<i>Suomi on 5G teknologian kärkimaa.</i>			
1. IL:n osallistuminen hallinnonalan 5G-hankkeen testausekosysteemin toteuttamiseen hankesuunnitelman mukaisesti. 2. Sodankylän tutkimus-		1. Tavoitetaso määräytyy hallinnonalan 5G-hankkeen hankesuunnitelmasta. 2. Sodankylässä referenssidatan kerää-	1. Tavoitetaso määräytyy hallinnonalan 5G-hankkeen hankesuunnitelmasta. 2. Sodankylässä tutkimus- ja testau-

Tulostavoite	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
ja testausympäristön sekä älyliikenteen & tiesääpalveluiden tutkimustoiminnan kehittyminen.		minen testausympäristöstä. Luotettavien toimintaprosessien varmistaminen.	ympäristö tarjotaan osaksi kansallisten liikenne- ja viestintäviranomaisten (Viestintävirasto, Trafi) vakiintuneita työkaluja ja testausympäristöjä.
<i>ACTRIS-päämaja sijoittuu Helsingin Kumpulaan ICOS-toiminnan oheen.</i>			
Ilmatieteen laitos johtaa yhdessä HY:n kanssa ACTRIS tutkimusinfrastruktuurin eurooppalaista suunnittelua ja rakentamista.	EC valmisteluhanke on käynnistetty.	ACTRIS legal entity muoto on valittu ja organisaation perustamiseen tarvittavien asiakirjojen ja budjetin valmistelu on käynnissä. Suomen päämaja-rahoituksen valmistelu on käynnissä.	ACTRIS valmisteluhanke on saatettu päätökseen projektisuunnitelman mukaisesti.
4. Korkeatasoinen tutkimus palveluna ja päätöksenteon tukena			
<i>Päätöksenteon tueksi tuotetaan kansainvälisesti vertaisarvioitua tutkimustietoa.</i>			
Kansainvälisesti ennakkotarkastetut artikkelit, lkm.	328	340	350
TOIMINNALLINEN TEHOKUUS			
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	121	102	102
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	100	100	100
Yhteisrahoitteisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	61	60	60
Työn tuottavuuden kehittyminen, %	-3,76	1	1
Kokonaistuottavuuden kehittyminen, %	-4,08	2	2

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina tuloina maksullisen palvelun tulot, EU:lta ja muilta yhteistyösapuolilta saatavat yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten tulot ja muut tulot. Etelämanner-toimintaan on varattu 849 000 euroa. Suomen Etelämanner-toiminta perustuu kansainväliseen sopimukseen.

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	72 678	73 350	69 570
Bruttotulot	26 638	25 580	25 800
Nettomenot	46 040	45 545	43 770
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	11 008		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 284		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Tuotot			
Julkisoikeudelliset suoritteet	1 576	1 480	1 480
Liiketaloudelliset suoritteet	4 846	4 265	4 540
Siviili-ilmailulle annettavat suoritteet	4 150	4 335	4 280
Tuotot yhteensä	10 572	10 080	10 300
Kustannukset			
Julkisoikeudelliset suoritteet	1 570	1 480	1 480
Liiketaloudelliset suoritteet	4 021	4 200	4 460
Siviili-ilmailulle annettavat suoritteet	4 306	4 335	4 280
Kustannukset yhteensä	9 897	10 015	10 220
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-)			
Julkisoikeudelliset suoritteet	6	-	-
Liiketaloudelliset suoritteet	825	65	80
Siviili-ilmailulle annettavat suoritteet	-156	-	-
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-) yhteensä	675	65	80
Kustannusvastaavuus, %			
Julkisoikeudelliset suoritteet	100	100	100
Liiketaloudelliset suoritteet	121	102	102
Siviili-ilmailulle annettavat suoritteet	96	100	100
Kustannusvastaavuus, % yhteensä	107	101	101

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	7 911	9 300	9 300
— EU:lta saatava rahoitus	4 903	3 700	3 700
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	3 218	2 500	2 500
Tuotot yhteensä	16 032	15 500	15 500
Hankkeiden kokonaiskustannukset	26 270	25 800	25 800
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-10 238	-10 300	-10 300
Omarahoitusosuus, %	39	40	40

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Vuonna 2018 tai sen jälkeen tehtävät sitoumukset	155	160	155	244,5	714,5

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

ACTRIS -tutkimusinfrastruktuuri					250
ICAO:n globaali avaruussäätökeskus					750
METNET/MOI, määrärahatarpeen tarkistus					8
Suurteholaskennan uusiminen, lisäyksen poisto					-2 000
Tutkaverkoston korvausinvestoinnit, lisäyksen poisto					-1 000
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)					-20
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)					-10
Palkkaliukumasäästö					199
Palkkausten tarkistukset					612
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)					-8
Toimintamenojen tuottavuussäästö					-210
Toimintameno säästö (HO 2015)					-190
Toimitilameno säästö (HO 2015)					-271
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)					-81
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen					232
Vuokramenojen indeksikorotus					24
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö					-31
Tasomuutos					-29
Yhteensä					-1 775

2019 talousarvio	43 770 000
2018 talousarvio	45 545 000
2017 tilinpäätös	45 184 000